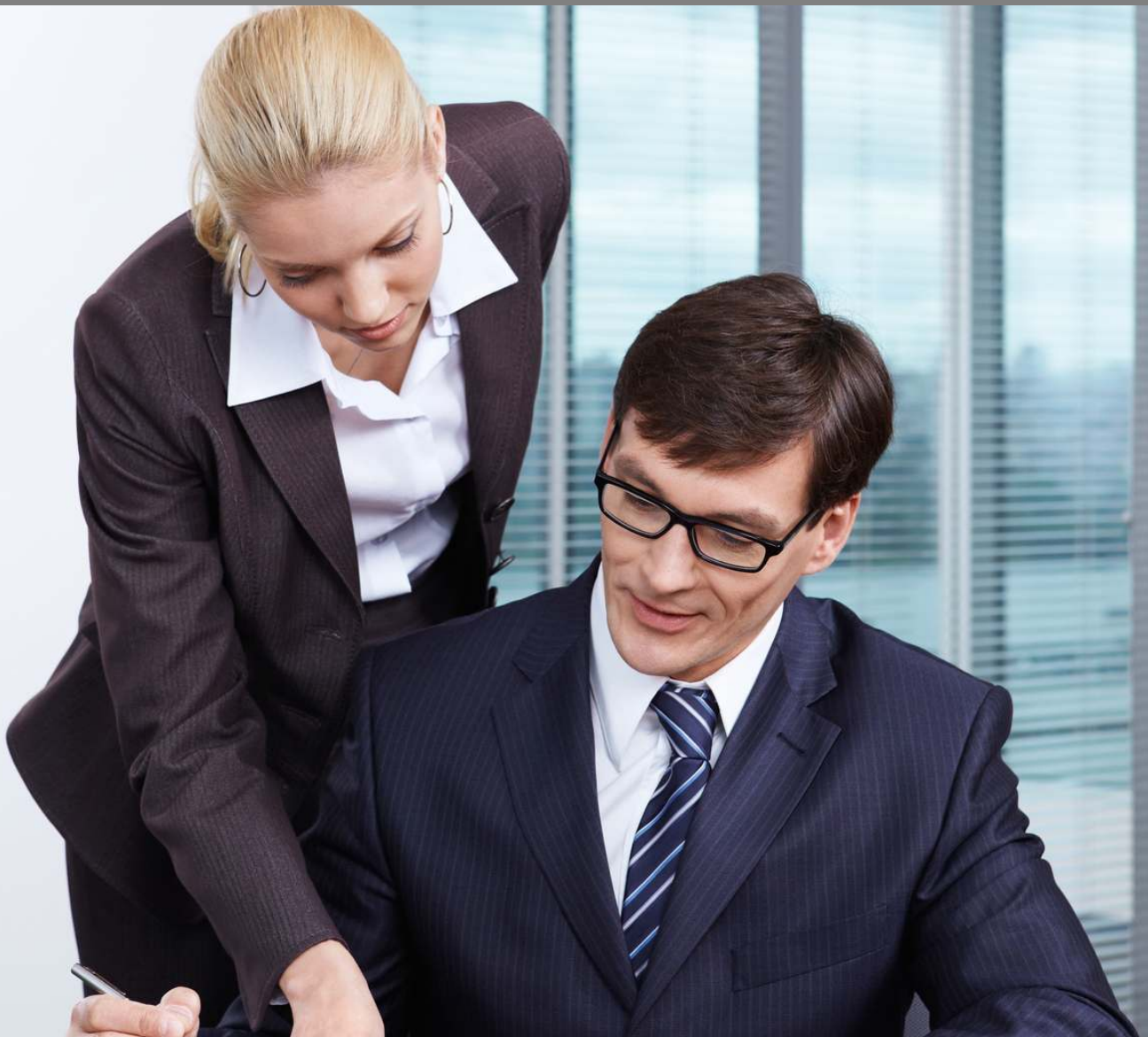


Joanna Sitko

# Umowa licencyjna w prawie autorskim

Aktualne umowy gospodarcze

Prawo i zarz dzenie



VERLAG  
DASHÖFER

Wydawnictwo  
VERLAG DASHOFER Sp. z o.o.  
Świat profesjonalnej wiedzy





[www.dashofer.pl](http://www.dashofer.pl)

Wydawnictwo  
VERLAG DASHOFER Sp. z o.o.  
al. Krakowska 271, 02-133 Warszawa  
tel.: 22 559 36 00, 559 36 66,  
faks: 22 829 27 00, 829 27 27

---



**Joann Sitko**

# **UMOWA LICENCYJNA W PRAWIE AUTORSKIM**

**Warszawa 2010**

---

Copyright © 2010

ISBN: 978-83-7537-074-4

Wydawnictwo Verlag Dashofer Sp. z o.o.  
al. Krakowska 271, 02-133 Warszawa  
tel.: 22 559 36 00, 559 36 66,  
faks: 22 829 27 00, 829 27 27  
[www.dashofer.pl](http://www.dashofer.pl)

Opracowanie edytorskie: Aleksandra Towpik  
Skład: Dorota Kopytowska

Wszelkie prawa zastrzeżone, prawo do tytułu i licencji jest własnością Dashöfer Holding Ltd. Kopiowanie, przedrukowywanie i rozpowszechnianie całości lub fragmentów niniejszej publikacji, również na nośnikach magnetycznych i elektronicznych, bez zgody Wydawcy jest zabronione. Ze względu na stałe zmiany w polskim prawie oraz niejednolite interpretacje przepisów Wydawnictwo nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone informacje.

## Spis treści

I.	Zagadnienia ogólne .....	5
II.	Wykonanie umowy – prawa i obowiązki stron .....	24
III.	Wzór umowy licencyjnej .....	34
IV.	Orzecznictwo sądowe .....	38

Pobierz wzór umowy jako plik RTF



## I. ZAGADNIENIA OGÓLNE

Nie istnieje jednolite, wspólne dla wszystkich krajów członkowskich prawo autorskie Unii Europejskiej. Brak jest również w prawie wspólnotowym kompleksowej regulacji dotyczącej problematyki zawierania umów na gruncie prawa autorskiego i praw pokrewnych. Wybrane zagadnienia dotyczące prawa autorskiego i praw pokrewnych objęte zostały postanowieniami dyrektyw, które co do zasady nie mogą być stosowane bezpośrednio, a zawarte w nich wytyczne powinny być zrealizowane poprzez wprowadzenie odpowiednich postanowień do prawa krajowego. W kwestiach związanych z umową licencyjną autorskich praw majątkowych dyrektywy wypowiadają się dość lakonicznie. Żadna z nich nie została wprost poświęcona temu zagadnieniu. Jednakże w niektórych z nich można odnaleźć pewne postanowienia dotyczące licencji, co zostało niżej przedstawione.

1) **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/115/WE z 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych w zakresie własności intelektualnej**, która stanowi ujednoliconą wersję dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich nr 92/100 z 19 listopada 1992 r. Zgodnie z art. 3 dyrektywy nr 2006/115/WE, przedmiotem licencji umownej może być prawo zezwalania lub zakazywania najmu i użyczenia przysługujące następującym podmiotom:

uregulowania  
Unii Europejskiej

- a) twórcy w odniesieniu do oryginału i egzemplarzy powielonych jego utworu;
- b) wykonawcy w odniesieniu do zapisu jego wykonania;
- c) producentowi fonogramu w odniesieniu do jego fonogramu;
- d) producentowi pierwszego zapisu filmu w odniesieniu do oryginału i egzemplarzy powielonych jego filmu.

Ponadto państwa członkowskie mają obowiązek ustanowienia prawa zapewniającego możliwość zawierania umów licencyjnych, których przedmiotem może być również prawo rozpowszechniania, rozumiane jako wyłączne prawo udostępniania przedmiotów ochrony określonych w lit. a)-d) oraz ich kopii w drodze sprzedaży lub w inny sposób przysługujące:

- a) wykonawcom w stosunku do utrważeń ich wykonań;
- b) producentom fonogramów w stosunku do ich fonogramów;
- c) producentom pierwszego zapisu filmów w stosunku do oryginału i egzemplarzy powielonych ich filmów;
- d) organizacjom nadawczym w stosunku do utrważeń ich programów określonych w art. 7 ust. 2.

- 2) **Dyrektywa Rady Wspólnot Europejskich nr 93/83 z 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji określonych przepisów prawa autorskiego oraz praw pokrewnych w odniesieniu do przekazu satelitarnego i rozpowszechniania kablowego.** Zgodnie z normą prawną zawartą w art. 8.1. tej dyrektywy, państwa członkowskie zobowiązane są do tego, by w ich ustawodawstwie krajowym nie występowały przepisy pozwalające na udzielanie tzw. licencji ustawowej w zakresie reemisji na rzecz operatorów sieci kablowych, uprawniając ich do dokonania reemisji programu bez konieczności uzyskiwania zgody podmiotu uprawnionego z tytułu autorskich praw majątkowych do programu. Wspomniany przepis dyrektywy nakazuje państwom Członkowskim, by „równoczesne rozpowszechnianie kablowe na ich terytorium programów z innych państw członkowskich odbywało się przy poszanowaniu odnośnych praw autorskich i praw pokrewnych oraz na podstawie umów indywidualnych lub zbiorowych pomiędzy właścicielami praw autorskich uprawnionymi z tytułu praw pokrewnych a przedsiębiorstwami kablowymi”. W myśl art. 8.2. dyrektywy państwa członkowskie mogły zachować jedynie do dnia 31 grudnia 1997 r. obowiązujące w dniu 31 lipca 1991 r. lub wyraźnie przewidziane we własnym prawie wewnętrznym uregulowania dotyczące licencji ustawowych. **dyrektywa 93/83**
- 3) **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/29/WE z 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym.** Zgodnie z tym, co stanowi pkt 30. tej dyrektywy: „Prawa, o których mowa w niniejszej dyrektywie (tj. prawo do powielania – Artykuł 2, prawo do przekazania utworów publiczności i prawo do udostępniania publiczności innych przedmiotów objętych ochroną – Artykuł 3, prawo do rozpowszechniania - Artykuł 4) mogą być przenoszone, cedowane lub być przedmiotem licencji umownej, bez uszczerbku dla właściwych ustaw krajowych o prawie autorskim i prawach pokrewnych”. **dyrektywa 2001/29/WE**
- 4) **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2004/48/WE z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie egzekwowania praw własności intelektualnej.** W myśl art. 4 tej dyrektywy osobami uprawnionymi do występowania o zastosowanie środków, procedur i środków naprawczych niezbędnych do egzekwowania praw własności intelektualnej są obok właścicieli praw własności intelektualnej (zgodnie z przepisami odpowiedniego prawa krajowego) oraz szczegółowo określonych organizacji, również wszystkie inne osoby uprawnione do stosowania tych praw, zwłaszcza licencjodawcy, w zakresie dozwolonym przez przepisy odpowiedniego prawa krajowego i zgodnie z nimi. **dyrektywa 2004/48/WE**

Dwie kolejne dyrektywy wprowadzają zakazy zamieszczania w umowach prawno-autorskich określonych postanowień, które mogłyby nadmiernie ograniczać treść praw przysługujących użytkownikowi odpowiednio: bazy danych lub programu komputerowego.

- 5) **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1996/9/WE z 11 marca 1996 r. o prawnej ochronie baz danych.** Kwestie dotyczące zawierania umów, których przedmiotem są bazy danych, reguluje art. 15 tej **dyrektywy**, zgodnie z którym nieważne są wszelkie postanowienia umowne, sprzeczne z art. 6 ust. 1 i art. 8. Nie wywołują zatem skutków prawnych m.in. umowne postanowienia przewidujące obowiązek uzyskania zezwolenia autora bazy danych na dokonanie przez legalnego użytkownika bazy danych (lub jej kopii) którejkolwiek czynności wymienionej w art. 5 (tj. trwałego lub czasowego zwielokrotniania, w jakikolwiek sposób lub w jakiegokolwiek formie, w całości lub w części; tłumaczenia, opracowania, porządkowania i jakichkolwiek innych przeróbek; publicznego rozpowszechniania w jakiegokolwiek formie bazy danych lub jej kopii; każdego publicznego udostępniania, wyświetlania lub przedstawiania; każdego publicznego zwielokrotniania, rozpowszechniania, udostępniania, wyświetlania lub przedstawiania wyników czynności, o których mowa w lit. b) art. 5), jeśli czynności te są konieczne dla dostępu do zawartości bazy danych i normalnego korzystania z tej zawartości przez legalnego użytkownika. Jeżeli legalny użytkownik upoważniony jest do korzystania tylko z części baz danych, reguła ta odnosi się tylko do tej części.
- 6) **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/24/WE z 23 kwietnia 2009 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych.** W art. 5 ust. 2 tej dyrektywy ustawodawca wprowadził uprawnienie przysługujące każdemu podmiotowi uprawnionemu do korzystania z programu komputerowego, które polega na tym, że w umowie (np. umowie licencyjnej) nie można zabraniać uprawnionemu sporządzenia kopii zapasowej programu, jeśli jest to potrzebne do korzystania z tego programu. Ponadto osoba upoważniona do eksploatacji kopii programu komputerowego (będąca najczęściej licencjobiorcą, gdyż co do zasady upoważnienie takie wynika właśnie z umowy licencyjnej) może bez zezwolenia uprawnionego (właściciela majątkowych praw autorskich do programu komputerowego) obserwować, badać lub testować funkcjonowanie programu po to, by ustalić leżące u jego podstawy koncepcje i zasady, jeżeli dokonuje tego podczas wykonywania czynności ładowania, wyświetlania, uruchamiania, transmitowania lub przechowywania programu, do którego jest uprawniona (zob. art. 5 ust. 3). Zgoda podmiotów majątkowych praw autorskich do programu komputerowego nie jest wymagana również – o ile w umowie nie postanowiono inaczej – na dokonanie [następujących czynności (zob. art. 5 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 lit. a) i b)]:
- a) trwałego lub czasowego, w całości lub w części, zwielokrotniania programu komputerowego jakimikolwiek środkami i w jakiegokolwiek formie;
  - b) tłumaczenia, adaptacji, porządkowania i innych zmian programu komputerowego, jak i zwielokrotnienia rezultatu tych czynności,

dyrektywa  
1996/9/WE

dyrektywa  
2009/24/WE

z zachowaniem praw osoby, która program przerobiła, pod warunkiem, że wykonanie obu kategorii czynności (określonych w lit. a i lit. b) jest konieczne do używania programu komputerowego przez jego legalnego nabywcę zgodnie z zamierzonym celem, włącznie z poprawianiem błędów.

Zatem na podstawie wytycznych wynikających z przedstawionej dyrektywy, państwa członkowskie powinny w odniesieniu do uprawnień użytkownika programu komputerowego określonych w art. 5 ust. 1 i 3 wprowadzić takie regulacje w prawie wewnętrznym, które pozwoliłyby na wyłączenie tych uprawnień na podstawie postanowień umowy (np. licencyjnej), w odróżnieniu od prawa określonego w art. 5 ust. 2 (tj. prawa do wykonania kopii zapasowej programu komputerowego), którego umowa nie może użytkownikowi odebrać.

**Większość postanowień omawianych dyrektyw zostało implementowanych do polskiej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych**, powoływanej dalej jako pr. aut. (tekst jednolity: Dz.U. z 2006 r., nr 90, poz. 631 ze zm.), jednak jej przepisy nie zostały w pełni zharmonizowane ze wszystkimi wytycznymi wymienionych wyżej dyrektyw. Brak bowiem w polskiej ustawie odpowiednika art. 15 dyrektywy o ochronie baz danych, a art. 171 pr. aut. kształtuje dużo węższy zakres uprawnień legalnego użytkownika w porównaniu z art. 6 wspomnianej dyrektywy.

Na podstawie umowy licencyjnej autorskich praw majątkowych licencjodawca upoważnia licencjobiorcę do korzystania z utworu na wyraźnie wymienionych w umowie polach eksploatacji, zazwyczaj otrzymując w zamian stosowne wynagrodzenie. Zatem skutkiem zawarcia umowy licencyjnej, **w odróżnieniu od umów przenoszących majątkowe prawa autorskie**, jest jedynie ograniczenie autorskich praw majątkowych licencjodawcy na rzecz licencjobiorcy. Przedmiotem umów licencyjnej oprócz utworów mogą być również prawa pokrewne.

Instytucja umowy licencyjnej autorskich praw majątkowych uregulowana została w ustawie z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, która zastąpiła wcześniej obowiązującą ustawę z 10 lipca 1952 r. o prawie autorskim (Dz.U. nr 34, poz. 234). Ponadto należy zaznaczyć, że do umów prawnoautorskich (w tym umów licencyjnych), w sprawach nieuregulowanych w ustawie pr. aut., mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego (Dz.U. z 1964 r., nr 16, poz. 93 ze zm.). Przepisy prawa autorskiego odnoszące się do umów są przepisami szczególnymi w stosunku do norm k.c. w zakresie umów.

Umowa licencyjna autorskich praw majątkowych jest **umową konsensualną**, a więc dla jej skuteczności wystarczy porozumienie stron (*consensus*), dostarczenie bowiem utworu przez autora nie stanowi przesłanki zawarcia kontraktu, a jest jedynie spełnieniem jednego ze świadczeń umownych. Jest to również umowa mająca najczęściej charakter odpłatny. Licencjodawcy nie przysługuje wynagrodzenie za korzystanie z utworu przez licencjobiorcę tylko wtedy, gdy

**definicja umowy licencyjnej**

**charakter prawny umowy**



wyraźnie zostało to zastrzeżone w umowie. Zgodnie bowiem z art. 43 ust 1 pr. aut., jeżeli z umowy nie wynika, że udzielenie licencji nastąpiło nieodpłatnie, twórca przysługuje wynagrodzenie. Jest to zatem z reguły umowa wzajemna, jednak tylko wtedy, gdy jest umową odpłatną. Ponadto należałoby jej przyznać także charakter zobowiązujący, gdyż nakłada ona na strony kontraktu zobowiązania do realizacji określonych w umowie świadczeń. W doktrynie można również spotkać poglądy, zgodnie z którymi umowa licencyjna uznawana jest za czynność o charakterze upoważniającym. Daje ona bowiem licencjodawcy „kompetencje” do korzystania z prawa przysługującego licencjodawcy, który w związku z tym jest zmuszony do znoszenia działania licencjodawcy wkraczającego w sferę jego praw wyłącznych. Kontrowersje natomiast pojawiają się w doktrynie w kwestii możliwości przyznania umowie licencyjnej charakteru rozporządzającego. Zagadnienie to może być rozpatrywane w zasadzie głównie względem umów licencyjnych wyłącznych, jednak jego głębsza analiza wykracza poza ramy niniejszego opracowania.

**Umowy licencyjne w prawie autorskim można podzielić na następujące kategorie:**

- 1) licencje wyłączne i niewyłączne,
- 2) licencje podstawowe i sublicencje,
- 3) licencje ustawowe,
- 4) licencje upoważniające do korzystania z dzieła już istniejącego lub też takiego, które ma powstać w przyszłości.

**klasyfikacja umów  
licencyjnych**

**Ad 1)** W świetle art. 67 ust. 2 pr. aut. umowa licencyjna jest umową wyłączną, jeżeli została w niej zastrzeżona na rzecz licencjodawcy wyłączność korzystania z utworu w określony sposób, co oznacza, że na określonych w umowie polach eksploatacji i na danym terytorium oraz przez oznaczony w umowie okres czasu **licencjodawcy przysługuje wyłączne uprawnienie do korzystania z utworu**, będącego przedmiotem umowy. Na skutek udzielenia licencji wyłącznej, licencjodawca nie może udzielić dalszych licencji innym podmiotom na korzystanie z tego samego przedmiotu na tych samych polach eksploatacji. Co więcej, zawierając umowę licencyjną wyłączną nawet sam twórca może zobowiązać się do tego, że nie będzie korzystał z przedmiotu umowy w zakresie objętym treścią umowy. Natomiast w wyniku udzielenia licencji niewyłącznej, licencjodawca nie zostaje pozbawiony możliwości udzielenia kolejnych upoważnień innym osobom do korzystania z danego utworu, na tych samych polach eksploatacji (art. 62 ust. 2 pr. aut.). Ze względu na dość istotne ograniczenie uprawnień licencjodawcy udzielającego licencji wyłącznej, ustawodawca wprowadził w art. 67 ust. 2 pr. aut. domniemanie udzielenia licencji niewyłącznej w sytuacji, gdy w umowie nie zastrzeżono wyraźnie wyłączności korzystania z utworu na określonych polach eksploatacji.

**Ad 2)** Podział na licencje podstawowe i sublicencje odbywa się według kryterium podmiotu udzielającego licencji. Z **licencją podstawową** mamy

do czynienia, jeżeli ograniczenia autorskiego prawa majątkowego dokonuje osoba wyłącznie uprawniona do danego utworu, tj. twórca lub nabywca majątkowych praw autorskich do utworu. Natomiast o **sublicencji** możemy mówić wówczas, gdy podmiotem udzielającym upoważnienia do korzystania z dzieła jest licencjobiorca. Z kolei sublicencje można podzielić na pierwotne – udzielane przez licencjobiorców, oraz dalsze – udzielane przez sublicencjobiorców. W myśl art. 67 ust. 3 pr. aut.: „Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, licencjobiorca nie może upoważnić innej osoby do korzystania z utworu w zakresie uzyskanej licencji”. Jak wynika *a contrario* z cytowanego przepisu, licencjobiorca może udzielić sublicencji tylko wówczas, gdy strony w umowie wyraźnie tak postanowią. Należy jednak podkreślić, że licencjobiorca udzielając sublicencji nie może wykroczać poza zakres licencji podstawowej. Warto jeszcze zaznaczyć, że niezależnie od powyższego licencjodawca może udzielić licencjobiorcy pełnomocnictwa do zawierania w jego imieniu umów licencyjnych w dowolnym zakresie. Sublicencja wygasa najpóźniej z chwilą wygaśnięcia licencji podstawowej.

**Ad 3) Licencja ustawowa** jest szczególnym rodzajem licencji, do której nie mają zastosowania przepisy o umowach licencyjnych, gdyż upoważnienie do korzystania z utworu pochodzi nie od uprawnionego do utworu, ale od ustawodawcy. Licencja ustawowa występuje wtedy, gdy ustawodawca wyraźnie w przepisach prawa zezwala na korzystanie z utworu w określonym zakresie bez potrzeby uzyskiwania zgody autora, ale z zastrzeżeniem obowiązku zapłacenia twórcy stosownego wynagrodzenia, czego przykładem mogą być w szczególności normy prawne zawarte w art. 25 ust. 2, art. 29 ust. 3, art. 30 ust. 2, art. 33 pkt 3 pr. aut.

**Ad 4)** Umowa licencyjna w prawie autorskim może dotyczyć zarówno utworów już istniejących (stworzonych przed zawarciem umowy), jak i takich, które dopiero mają być stworzone przez autora na zamówienie licencjobiorcy.

Stroną umowy licencyjnej jest podmiot udzielający licencji (licencjodawca) oraz podmiot, na rzecz którego licencja została udzielona (licencjobiorca). **Licencjobiorcą** może być każdy podmiot prawa – osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej. **Licencjodawcą** może być natomiast podmiot autorskich praw majątkowych, tj. autor utworu będącego przedmiotem licencji lub podmiot, który co prawda nie jest autorem, ale nabył wcześniej autorskie prawa majątkowe do danego utworu, jak też poza twórcą inne osoby uprawnione autorsko w sposób pierwotny, o których mowa w ustawie, tj. np. pracodawca osoby, która stworzyła program komputerowy w ramach obowiązków wynikających ze stosunku pracy (art. 74 ust. 3 pr. aut.). Ponadto należy dodać, że ustawodawca wprowadził na rzecz uczelni (w rozumieniu przepisów o szkolnictwie wyższym) pewne możliwości w zakresie dysponowania pracą dyplomową studenta. Uczelni przysługuje pierwszeństwo w opublikowaniu pracy dyplomowej studenta przez okres 6 miesięcy liczony od obrony pracy. Dopiero po upływie tego okresu, w przypadku bezczynności uczelni student, który przygotował pracę dyplomową, może ją opublikować, chyba że praca ta jest częścią utworu zbiorowego (art. 15a pr. aut.). W przypadku współautorstwa

**strony umowy**

dziela będącego przedmiotem umowy licencyjnej (**utwór współautorski**), do udzielenia licencji konieczna jest zgoda wszystkich współtwórców. Jeżeli brak jest wymaganej zgody, każdy ze współtwórców może żądać rozstrzygnięcia sprawy przez sąd, który orzeka uwzględniając interesy wszystkich współtwórców (art. 9 ust. 3 pr. aut.). Natomiast każdy ze współtwórców może samodzielnie udzielić licencji na korzystanie z jego części utworu, jeżeli ma ona samodzielne znaczenie oraz wtedy, gdy zawarcie takiej umowy nie będzie stanowiło uszczerbku dla praw pozostałych współtwórców.

Zawarcie umowy licencyjnej może nastąpić poprzez przyjęcie oferty, w drodze negocjacji, przetargu lub aukcji. We wszystkich tych przypadkach mają zastosowanie odpowiednie przepisy kodeksu cywilnego (art. 66-72ą k.c.). Przez ofertę należy rozumieć oświadczenie woli zawierające propozycję zawarcia umowy, które określa istotne postanowienia treści umowy (art. 66 ust. 1 k.c.). W przypadku umowy licencyjnej w prawie autorskim postanowieniami istotnymi umowy będą te, które określają przedmiot umowy (utwór), upoważniają do korzystania z utworu oraz określają treść praw objętych umową licencyjną (szczegółowo określają pola eksploatacji utworu).

Drugim sposobem zawarcia umowy licencyjnej są **negocjacje**. W toku negocjacji strony wymieniają informacje o okolicznościach mogących mieć wpływ na ich decyzje co do zawarcia umowy oraz progresywnie uzgadniają treść zawieranej umowy. Zgodnie z brzmieniem art. 72 k.c., w przypadku prowadzenia negocjacji umowa zostaje zawarta, gdy strony dojdą do porozumienia co do wszystkich jej postanowień, które były przedmiotem negocjacji.

Trzecim, ostatnim trybem zawierania umów licencyjnych jest **przetarg i aukcja**, uregulowane w art. 70<sup>1</sup>-70<sup>5</sup> k.c. Przetarg i aukcja mają charakter postępowania wielostronnego i zarazem eliminacyjnego, którego celem jest wyłonienie oferenta spośród wszystkich uczestników, oferenta, z którym organizujący przetarg (aukcję) zawrze umowę. Wszyscy uczestnicy przetargu oraz aukcji mają takie same prawa i obowiązki oraz podlegają jednolitym regułom postępowania.

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych wyraźnie określa formę zawarcia jedynie umowy licencyjnej wyłącznej. Zgodnie z art. 67 ust. 5 pr. aut., licencja wyłączna musi zostać zawarta z zachowaniem formy pisemnej pod rygorem nieważności (*ad solemnitatem*). Wynika stąd, że inny typ umowy licencyjnej (licencja niewyłączna) może wiązać strony także w sytuacji, gdy nie zachowały one żadnej szczególnej formy (wystarczy więc zawarcie takiej umowy w formie ustnej). Wskazana jest jednak forma pisemna, chociażby ze względu na większą jasność sytuacji prawnej stron i uniknięcie trudności dowodowych w wypadku zaistnienia ewentualnego sporu.

Strony mogą wspólnie, w dowolnym czasie i miejscu, zmienić postanowienia umowy, co wynika z zasady swobody kontraktowania. Pewne zastrzeżenia ustawodawca określa jedynie względem formy zmiany umowy. Jeżeli bowiem umowa została zawarta na piśmie, to wszelkie jej zmiany powinny być również

**tryb zawarcia**

**forma zawarcia umowy**

**zmiana umowy**

stwierdzone pismem, zgodnie z brzmieniem art. 77 k.c. W przypadku natomiast licencji wyłącznej, nawet jeżeli strony nie określają formy zmiany takiej umowy, należy pamiętać, że zmiana ta wymaga formy przewidzianej przez ustawodawcę dla zawarcia umowy, a więc formy pisemnej pod rygorem nieważności.

W przepisach ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych ustawodawca niestety nie określa, które postanowienia mają dla umów licencyjnych charakter przedmiotowo istotny (*essentialia negotii*). Kierując się jednak definicją *essentialia negotii*, która jest postanowieniem indywidualizującym daną czynność prawną, należy stwierdzić, że elementami istotnymi (niezbędnymi) treści każdej umowy licencyjnej są te, które:

**treść umowy**

- 1) określają przedmiot umowy (rodzaj i charakter utworu),
- 2) upoważniają do korzystania z utworu,
- 3) określają treść praw objętych umową (rodzaj pól eksploatacji).

Przedmiotem umowy licencyjnej jest **utwór** zdefiniowany w art. 1 ust. 1 pr. aut. jako „(...) każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia”. Zgodnie z art. 1 ust. 2 pr. aut., przedmiotem prawa autorskiego są w szczególności utwory:

**przedmiot umowy**

- wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe),
- plastyczne,
- fotograficzne,
- lutnicze,
- wzornictwa przemysłowego,
- architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne,
- muzyczne i słowno-muzyczne,
- sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne,
- audiowizualne (w tym filmowe).

Utwór będący przedmiotem umowy licencyjnej jest **dobrem niematerialnym**, chronionym od momentu jego ustalenia niezależnie od spełnienia jakichkolwiek formalności (np. dokonania rejestracji). Utwór będący dobrem niematerialnym należy wyraźnie odróżnić od jego nośnika materialnego (*corpus mechanicum*), na którym dobro to zostało utrwalone (np. płyta CD lub DVD, egzemplarz książki, *PenDrive* itp.). Co więcej, w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych została przyjęta koncepcja, według której prawa autorskie i prawa do rzeczy

będącej materialnym nośnikiem utworu są prawami odrębnymi (art. 52 ust. 1 i 2 pr. aut.). Takie wyraźne oddzielenie tych dwóch praw ułatwia w sytuacjach wątpliwych odróżnienie umów licencyjnych od np. umów najmu czy dzierżawy, bowiem przedmiotem licencji jest zawsze utwór (dobro niematerialne), a przedmiotem najmu czy dzierżawy jest rzecz (przedmiot materialny) w rozumieniu art. 45 k.c. (choć należy zaznaczyć na marginesie, że przedmiotem umowy dzierżawy może być również prawo). Ponadto, zgodnie z orzecznictwem, utworami mogą być: rysunki techniczne i inne formy dokumentacji technicznej, kompozycje kwiatowe, nieurzędowe projekty aktów normatywnych, projekty plastyczne banknotów, znaczków, rozkłady kolejowe, katalogi, prospekty reklamowe, projekty jachtów, projekty znaków towarowych, wzory umów, pamiętniki, listy, testy itp. Natomiast w świetle art. 4 pr. aut. nie są przedmiotem prawa autorskiego:

- akty normatywne lub ich urzędowe projekty,
- urzędowe dokumenty, materiały, znaki i symbole,
- opublikowane opisy patentowe lub ochronne,
- proste informacje prasowe.

Ochroną prawnoautorską objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia. Zatem przedmiotem umowy licencyjnej nie mogą być odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne (art. 1 ust. 2<sup>1</sup> pr. aut.). Warto jeszcze zwrócić uwagę na art. 41 ust. 3 pr. aut., który stanowi, że: „Nieważna jest umowa w części dotyczącej wszystkich utworów lub wszystkich utworów określonego rodzaju tego samego twórcy, mających powstać w przyszłości”. Celem normy prawnej zawartej w cytowanym przepisie jest niewątpliwie ochrona interesów twórcy, które mogłyby zostać naruszone poprzez nieograniczone czasowo wiązanie się autora z kontrahentem eksploatującym jego twórczość. Dopuszczalne są natomiast umowy obejmujące cały dotychczasowy dorobek autora. Jednakże wyraźne odróżnienie tych ostatnich umów od umów, o których mowa w cytowanym wyżej przepisie, nie zawsze jest zadaniem łatwym. W tym aspekcie pewne trudności interpretacyjne mogą pojawić się przy ocenie umowy mającej za przedmiot wszystkie utwory danego twórcy, jeżeli jest ona przedłużana „automatycznie” co roku w przypadku niewypowiedzenia umowy przez twórcę z zachowaniem określonego w umowie terminu wypowiedzenia. Wykładnia językowa mogłaby sugerować konieczność uznania nieważności takiej umowy, natomiast wykładnia celowościowa skłaniałaby do utrzymania jej ważności. Należałoby jednak opowiedzieć się za argumentami wynikającymi z funkcji (celu) ustawy, której zadaniem jest ochrona twórcy przed nadmiernym ograniczeniem możliwości wypowiedzenia przez autora tego rodzaju umów, a nie przed zawieraniem umów długoterminowych dotyczących całej jego twórczości.

Ponadto, mając na względzie zastrzeżenie z art. 41 ust. 3 pr. aut., strony kontraktu formułując umowę licencyjną powinny również wnikliwie przeanalizować, w kontekście danego twórcy, pojęcie „utwory określonego rodzaju”, co nie zawsze

będzie zadaniem łatwym. Przykładem dla zilustrowania tego problemu może być umowa, w której kompozytor zobowiązuje się do komponowania piosenek tylko dla jednego wokalisty estradowego. Powstaje tu pytanie, czy umowa taka jest ważna w świetle analizowanego przepisu. Jeżeli dany kompozytor tworzy oprócz muzyki popularnej również np. muzykę jazzową lub filmową, to można uznać, że ww. umowa nie obejmuje wszystkich dzieł określonego rodzaju, a tylko wycinek twórczości kompozytorskiej, i umowa taka jest ważna. Jeżeli jednak jedynym przejawem jego działalności twórczej jest kompozycja muzyki popularnej, może dojść do naruszenia normy prawnej z art. 41 ust. 3 pr. aut. Jak więc wynika z przedstawionych rozważań, kluczem do rozwiązania poruszonego problemu jest właśnie zdefiniowanie pojęcia „utwory określonego rodzaju”.

Elementem przedmiotowo istotnym umowy licencyjnej jest **również udzielenie upoważnienia licencjobiorcy** do korzystania z utworu. Jest to bowiem postanowienie, które bezsprzecznie indywidualizuje umowę licencyjną wskazując, że chodzi właśnie o nią, a nie o żadną inną umowę. Dlatego też postanowienie to powinno być zaliczone do *essentialia negotii* umowy licencyjnej pomimo istnienia domniemania wynikającego z treści art. 65 pr. aut., który stanowi, że: „W braku wyraźnego postanowienia o przeniesieniu prawa uważa się, że twórca udzielił licencji”. Ważne jest również, by w treści umowy określić, czy owo upoważnienie do korzystania z utworu jest wyłączone, czy też niewyłączone. Zastrzeżenie takie jest szczególnie istotne w przypadku zamiaru udzielenia licencji wyłącznej. Jeżeli bowiem w umowie licencjodawca nie określi wyraźnie, że udziela licencji wyłącznej, wówczas obowiązuje domniemanie, że udzielił on licencji niewyłącznej (art. 67 ust. 2 pr. aut.).

**upoważnienie  
do korzystania**

Na treść praw objętych umową licencyjną składają się wyliczone w umowie **pola eksploatacji**, które stanowią element przedmiotowo istotny umowy. Pole eksploatacji można zdefiniować, w pewnym uproszczeniu, jako formę wykorzystania utworu. Strony umowy licencyjnej powinny zwracać szczególną uwagę na ten element treści kontraktu, szczegółowo i precyzyjnie określając pola eksploatacji utworu będącego przedmiotem umowy, gdyż w świetle tego, co stanowi art. 41 ust. 2 pr. aut., umowa licencyjna obejmuje tylko te pola eksploatacji, które zostały w niej wyraźnie wymienione. Zgodnie z nowym brzmieniem art. 50 pr. aut. (przepis ten w cytowanym niżej brzmieniu obowiązuje od 1 stycznia 2003 r., a został zmieniony przepisami ustawy z 28 października 2002 r.), odrębne pola eksploatacji stanowią w szczególności:

**pola eksploatacji**

- 1) w zakresie utrwalania i zwielokrotniania utworu – wytwarzanie określoną techniką egzemplarzy utworu, w tym techniką drukarską, reprograficzną, zapisu matematycznego oraz techniką cyfrową,
- 2) w zakresie obrotu oryginałem albo egzemplarzami, na których utwór utrwalono – wprowadzenie do obrotu, użyczenie lub najem oryginału albo egzemplarzy,

- 3) w zakresie rozpowszechniania utworu w sposób inny niż określony w p. 2 – publiczne wykonanie, wystawienie, wyświetlenie, odtworzenie oraz nadawanie i reemitowanie, a także publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.

W celu przybliżenia znaczenia wyliczonych w przedstawionym przepisie pól eksploatacji należałoby pokrótce wyjaśnić kolejne pojęcia:

- **utrwalenie utworu** czyli sporządzanie egzemplarza, który mógłby służyć publikacji utworu (niektóre utwory nie mogą w ogóle powstać bez utrwalenia choćby w jednym egzemplarzu, czego przykładem mogą być przede wszystkim utwory plastyczne, jednakże dla bytu i powstania większości utworów wystarczy samo ustalenie),
- **zwielokrotnienie utworu** czyli sporządzenie kolejnych egzemplarzy utworu na podstawie pierwszego nośnika materialnego, powstałego w wyniku utrwalenia,
- **wprowadzenie do obrotu** czyli publiczne udostępnienie oryginału utworu lub jego egzemplarzy drogą przeniesienia ich własności, dokonanego przez uprawnionego lub za jego zgodą (art. 6 pkt 6 pr. aut.), np.: sprzedaż, darowizna, zamiana danego oryginału lub egzemplarza utworu,
- **najem** czyli przekazanie oryginału lub egzemplarza utworu do czasowego korzystania w celu bezpośredniego lub pośredniego uzyskania korzyści majątkowej (art. 6 pkt 7 pr. aut.). Pojęcie najmu, obowiązujące na gruncie polskiej ustawy pr. aut., odpowiada definicji najmu zawartej w dyrektywie w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych w zakresie własności intelektualnej (**dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/115/WE z 12 grudnia 2006 r.**). Zgodnie z art. 2 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy „najem” oznacza „ograniczone czasowo przekazanie do korzystania w celach bezpośrednio lub pośrednio gospodarczych lub handlowych” oryginałów i egzemplarzy powielonych utworów chronionych prawem autorskim oraz innych przedmiotów ochrony, wskazanych w art. 3 ust. 1 dyrektywy,
- **użyczenie** czyli przekazanie oryginału lub egzemplarza utworu do ograniczonego czasowo korzystania, niemające na celu bezpośredniego lub pośredniego uzyskania korzyści majątkowej (art. 6 pkt 8 pr. aut.). Pojęcie to odpowiada definicji użyczenia, zawartej w art. 2 ust. 1 lit. b) ww. dyrektywy, zgodnie z którym jest to „ograniczone czasowo przekazanie do korzystania niesłużące celom bezpośrednio lub pośrednio gospodarczym lub handlowym, kiedy jest to dokonywane przez instytucje dostępne dla publiczności” oryginałów i egzemplarzy powielonych utworów chronionych prawem autorskim oraz innych przedmiotów ochrony, wskazanych w art. 3 ust. 1 dyrektywy. Za sprawą nowelizacji art. 50 pr. aut., o której

wyżej była mowa, pojęcie użyczenia zastąpiło wymienianą początkowo wśród pól eksploatacji dzierżawę, której interpretacja na gruncie prawa autorskiego sprawiała wiele trudności. Dzięki wspomnianej nowelizacji kolejne przepisy prawa autorskiego zostały dostosowane do pojęć funkcjonujących w prawie Unii Europejskiej.

- **publiczne wykonanie** czyli rozpowszechnienie utworu dzięki wykorzystaniu świadczeń artystów wykonawców, nazywane również „wykonaniem na żywo”, gdyż odbywa się bez udostępniania egzemplarzy dzieła publiczności,
- **publiczne wystawienie** czyli udostępnienie publiczności oryginału utworu lub jego egzemplarzy. Wskazane pole eksploatacji dotyczy więc przede wszystkim utworów plastycznych oraz ich kopii; może mieć również zastosowanie do chronionych prawem autorskim listów, partytur muzycznych, fotografii itp. Prawo wystawienia jest niezależne od prawa wprowadzenia do obrotu i nie podlega wyczerpaniu z chwilą przeniesienia własności egzemplarza, co daje podstawy do tego, by twierdzić, że twórca może żądać wynagrodzenia za wszelkie formy odpłatnego wystawiania jego dzieła. Jeżeli natomiast publiczne wystawienie dzieła nie wiąże się z osiągnięciem korzyści majątkowych, wówczas zastosowanie ma art. 32 ust. 1 pr. aut., zgodnie z którym powyższe działanie objęte jest dozwolonym użytkowaniem, a tym samym jest wolne od opłat na rzecz twórcy,
- **publiczne wyświetlenie** czyli udostępnienie dzieł audiowizualnych i wizualnych w miejscach dostępnych publicznie (tj. dla nieoznaczonego kręgu odbiorców) oraz w miejscach zamkniętych dla publiczności, jeśli wykracza poza granice dozwolonego użytku prywatnego (określonego w art. 23 pr. aut.). Wykroczeniem poza zakres dozwolonego użytku prywatnego jest np. wyświetlanie utworu w różnego rodzaju środkach transportu publicznego, w ośrodkach czasowych, wyświetlanie dzieła audiowizualnego w celach szkoleniowych, np. na konferencjach, itp. We wszystkich ww. przypadkach eksploatacji dzieła wymagane jest zezwolenie podmiotu uprawnionego do utworu,
- **publiczne odtworzenie** czyli udostępnienie utworu przy pomocy nośników dźwięku, obrazu lub dźwięku i obrazu, na których utwór został zapisany, bądź przy pomocy urządzeń służących do odbioru programu radiowego lub telewizyjnego, w którym utwór jest nadawany (art. 6 pkt 9 pr. aut.). Przykładem publicznego odtwarzania może być nadawanie utworów muzycznych w kawiarniach, na dyskotekach, a nawet w kinach lub teatrach w czasie przerwy, jak i przed seansem lub spektaklem. Eksploatacja utworu na wymienionym polu eksploatacji uzależniona jest od przesłania wynagrodzenia na konto odpowiedniej organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi, jeżeli łączy się z osiągnięciem korzyści majątkowych,



- **nadawanie** czyli rozpowszechnianie utworu drogą emisji radiowej lub telewizyjnej, prowadzonej w sposób bezprzewodowy (naziemny lub satelitarny) lub w sposób przewodowy (art. 6 pkt 4 pr. aut.),
- **reemitowanie** czyli rozpowszechnianie utworu przez inny podmiot niż pierwotnie nadający, drogą przejmowania w całości i bez zmian programu organizacji radiowej lub telewizyjnej oraz równoczesnego i integralnego przekazywania tego programu do powszechnego odbioru (art. 6 pkt 5 pr. aut.). W zakresie postanowień dotyczących wskazanego pola eksploatacji wprowadzone zostały zmiany mające na celu dostosowanie polskiego prawa autorskiego do wymogów prawa unijnego. Na podstawie ustawy z 28 października 2002 r. (Dz.U. nr 197, poz. 1662) został uchylony art. 24 ust. 3 pr. aut., który przestał obowiązywać od dnia 1 stycznia 2003 r. Przepis ten kształtował na rzecz operatorów sieci kablowych tzw. licencję ustawową w zakresie reemisji, uprawniając do dokonania reemisji programu bez konieczności uzyskiwania zgody podmiotu uprawnionego z tytułu autorskich praw majątkowych do programu, zastrzegając jedynie prawo do wynagrodzenia na rzecz podmiotów uprawnionych. Postanowienia te były sprzeczne z art. 8. 1. dyrektywy Rady Wspólnot Europejskich nr 93/83 z 27 września 1993 r. w sprawie koordynacji określonych przepisów prawa autorskiego oraz praw pokrewnych w odniesieniu do przekazu satelitarnego i rozpowszechniania kablowego.
- **zamieszczenie utworu w Internecie**, co w ustawie zostało określone jako publiczne udostępnianie utworu w taki sposób, aby każdy mógł mieć do niego dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym.

Katalog pól eksploatacji wymieniony w art. 50 ustawy pr. aut. nie jest wyczerpujący – jest to tylko ich przykładowe wyliczenie. Nie sposób bowiem przewidzieć kierunków rozwoju techniki, a tym samym możliwości powstawania w przyszłości nowych metod kopiowania i rozpowszechniania dzieła. Dlatego też każde nowo pojawiające się, nieznanе dotychczas pole eksploatacji obejmowane jest automatycznie autorską wyłącznością bez potrzeby interwencji ustawodawcy. Należy również zaznaczyć, że strony kontraktu, kształtując treść umowy licencyjnej, mogą odbiegać od zaproponowanych przez ustawodawcę przykładowych pól eksploatacji, stosując chociażby ich bardziej szczegółowy podział na podkategorie, np. wymieniając zamiast prawa do zwielokrotnienia dzieła literackiego, będącego przedmiotem umowy, prawo do wydania w miękkiej okładce, wydania w twardej obwolucie, na nośniku cyfrowym itp. Specyfikacja pól eksploatacji może zostać również przeprowadzona w oparciu o pewne terytorialne lub czasowe ograniczenia możliwości korzystania z utworu przez licencjobiorcę.

#### ustanie umowy

**Umowa licencyjna**, zgodnie z art. 41 ust. 4 pr. aut., może dotyczyć tylko pól eksploatacji znanych w chwili jej zawarcia, a ponadto **obejmuje tylko te pola eksploatacji, które zostały wyraźnie w niej wymienione** (art. 41 ust. 2 pr. aut.).

W związku z tym należałoby uznać, że niedopuszczalne jest zawarcie w umowie klauzuli mówiącej ogólnie o „wszystkich polach eksploatacji”. Jednakże w przypadku pojawienia się wątpliwości co do zakresu udzielonego prawa, należy posłużyć się ogólnymi zasadami wykładni umów i zbadać, jaki był „zgodny zamiar stron i cel umowy” (art. 65 § 2 k.c.), uwzględniając całokształt okoliczności towarzyszących zawarciu umowy, biorąc pod uwagę „zasady współżycia społecznego i ustalone zwyczaje” (art. 65 § 1 k.c.). Sporządzając umowę licencyjną warto również pamiętać o postanowieniu zawartym w art. 45 pr. aut., według którego twórca ma prawo do odrębnego wynagrodzenia za korzystanie z utworu na każdym odrębnym polu eksploatacji. Nie jest to jednak przepis bezwzględnie obowiązujący, więc strony mogą w umowie zamieścić odmienne postanowienia.

Oprócz omówionych wyżej postanowień, które są nieodzownym elementem treści każdej umowy licencyjnej oraz postanowień określających prawa i obowiązki stron (to zagadnienie zostało przedstawione w dalszej części opracowania), warto również określić w umowie:

- 1) **zakres czasowy i terytorialny umowy licencyjnej** (określenie zakresu terytorialnego udzielonej licencji może być szczególnie istotne w sytuacji, gdy licencjodawca ma swoją siedzibę poza granicami Polski, a utwór ma być rozpowszechniany w Polsce, jeżeli bowiem strony nie określą wyraźnie w umowie zakresu terytorialnego licencji, zastosowanie znajduje domniemanie wynikające z art. 66 pr. aut., zgodnie z którym przyjmuje się, że umowa licencyjna uprawnia do korzystania z utworu w okresie pięciu lat na terytorium państwa, w którym licencjodawca ma swoją siedzibę),
- 2) **sposób i formę dokonania zmian w umowie licencyjnej** (por. uwagi na ten temat w części opracowania dotyczącej zmiany umowy),
- 3) **kary umowne** za niedotrzymanie umówionych terminów (np. terminu dostarczenia utworu przez licencjodawcę, terminu przystąpienia przez licencjodawcę do rozpowszechniania utworu itp.),
- 4) **właściwość sądową.**

Omawiając zagadnienie dotyczące treści umowy licencyjnej należy jeszcze dodać, że oprócz zasady swobody umów – w zakresie obrotu prawami autorskimi – pełne zastosowanie znalazła również wywodząca się z prawa cywilnego zasada *nemo plus iuris ad alium transferre potest quam ipse habet*. Zasada ta jest szczególnie istotna w stosunku do pochodnych nabywców majątkowych praw autorskich, bowiem sprzeciwia się ona przeniesieniu prawa, jak też upoważnieniu do korzystania z prawa w zakresie szerszym niż ten, który przysługuje podmiotowi dokonującemu danej czynności prawnej.

#### **Przyczyny wygaśnięcia umowy licencyjnej:**

#### **ustanie umowy**

1. W przypadku zawarcia umowy na czas oznaczony wygasa ona z upływem okresu, na który została zawarta.

2. W przypadku braku w umowie postanowień co do czasu, na jaki została ona zawarta, umowa wygasa po pięciu latach od daty jej wejścia w życie, zgodnie z art. 66 pr. aut. Ponadto należy zaznaczyć, że umowa wygasa również z chwilą wygaśnięcia autorskich praw majątkowych do utworu stanowiącego przedmiot umowy.
3. W przypadku zawarcia umowy na czas nieoznaczony, jeżeli umowa nie stanowi inaczej, licencjodawca może ją wypowiedzieć z zachowaniem terminów umownych, a w razie ich braku na rok naprzód, na koniec roku kalendarzowego zgodnie z art. 68 ust. 1 pr. aut. Umowę licencyjną, zawartą na czas oznaczony dłuższy niż pięć lat, traktuje się również jak umowę zawartą na czas nieoznaczony, ale tylko z punktu widzenia możliwości jej wypowiedzenia przez licencjodawcę w świetle art. 68 ust. 2 pr. aut.
4. Umowa może zostać rozwiązana za zgodnym porozumieniem stron.
5. Umowa wygasa w sytuacji, gdy twórca (licencjodawca) wypowie umowę (złoży licencjobiorcy jednostronne oświadczenie woli wywołujące skutek *ex nunc* – na przyszłość) lub odstąpi od umowy (złoży licencjobiorcy jednostronne oświadczenie woli wywołujące skutek *ex tunc* – z mocą wsteczną), jednak może to zrobić tylko w szczególnych przypadkach, przewidzianych w przepisach ustawy. **Twórca (licencjodawca) może odstąpić od umowy lub ją wypowiedzieć z powodu:**
  - istotnych interesów twórczych (art. 56 ust. 1 pr. aut.),
  - nieprzystąpienia przez licencjobiorcę do rozpowszechniania utworu (art. 57 ust. 1 pr. aut.),
  - rozpowszechniania utworu przez licencjobiorcę w nieodpowiedniej formie lub ze zmianami, którym twórca mógłby się słusznie sprzeciwić (art. 58 pr. aut.).

Możliwość wypowiedzenia umowy lub odstąpienia od niej przez twórcę może stać się źródłem rozlicznych kontrowersji w kontekście interpretacji pojęcia „**interesy twórcze**”, gdyż pojęcie to nie zostało zdefiniowane przez ustawodawcę. Zgodnie ze stanowiskiem doktryny należałoby przyjąć, że ustawodawca miał na myśli interesy pozamajątkowe twórcy. Wobec takiej interpretacji twórca, chcąc rozwiązać umowę licencyjną, nie może powołać się np. na zbyt niskie wynagrodzenie, może natomiast usprawiedliwić się zmianą poglądów politycznych, naukowych, religijnych itp. Kolejnych wątpliwości znaczeniowych może dostarczyć pojęcie „**istotne interesy**”. W celu określenia, czy dane interesy są istotne, należy odwołać się do zobiektywizowanych kryteriów (zachowania, odczucia, oceny, zwyczajowo przyjętych w danym środowisku artystów). Warto jeszcze zwrócić uwagę na to, że według art. 56 pr. aut. twórca może odstąpić od umowy lub ją wypowiedzieć ze względu na istotne interesy twórcze zarówno przed przyjęciem utworu, jak i po jego przyjęciu przez kontrahenta. W tym

**istotne interesy  
twórcze**

drugim przypadku, zgodnie z art. 56 ust. 3 zd. 1 pr. aut., skuteczność odstąpienia lub wypowiedzenia umowy może być przez drugą stronę uzależniona od zabezpieczenia kosztów poniesionych przez nią w związku z zawartą umową. Brak zabezpieczenia kosztów stanowi o bezskuteczności wypowiedzenia umowy lub odstąpienia od niej przez twórcę. Kontrahent twórcy nie może jednak żądać zwrotu kosztów, gdy zaniechanie rozpowszechniania, spowodowane odstąpieniem od umowy lub jej wypowiedzeniem przez twórcę, jest następstwem okoliczności, za które twórca nie ponosi odpowiedzialności (art. 56 ust. 3 zd. 2 pr. aut.). Należy jeszcze zastrzec, że omawianej przesłanki wygaśnięcia umowy nie stosuje się do utworów architektonicznych i architektoniczno-urbanistycznych, audiowizualnych oraz utworów zamówionych w zakresie ich eksploatacji w utworze audiowizualnym.

Jeżeli nabywca autorskich praw majątkowych lub licencjodawca, który zobowiązał się do rozpowszechniania utworu, **nie przystąpi do rozpowszechniania w umówionym terminie, a w jego braku – w ciągu dwóch lat od przyjęcia utworu**, twórca (licencjodawca) może odstąpić od umowy lub ją wypowiedzieć i domagać się naprawienia szkody po bezskutecznym upływie dodatkowego terminu, nie krótszego niż sześć miesięcy (art. 57 ust. 1 pr. aut.). Omawiany przepis nie może być stosowany do umów, na podstawie których licencjodawca jest tylko uprawniony do rozpowszechniania utworu, gdyż ustawodawca wyraźnie podkreślił, że w art. 57 pr. aut. chodzi o kontrahenta twórcy, który zobowiązał się do rozpowszechniania utworu. Przedstawione prawa przysługują autorowi niezależnie od tego, czy zaniechanie licencjodawcy było zawinione. Natomiast w sytuacji, gdy utwór nie został udostępniony publiczności na skutek okoliczności, za które kontrahent twórcy ponosi odpowiedzialność, twórca może domagać się od swego kontrahenta zamiast odszkodowania – podwójnego wynagrodzenia w stosunku do tego, jakie zostało określone w umowie licencyjnej (art. 57 ust. 2 pr. aut.). Jednakże, aby skorzystać z prawa określonego w art. 57 ust. 2 pr. aut., twórca musi udowodnić, iż niedotrzymanie przez licencjodawcę terminu rozpowszechniania utworu jest wynikiem okoliczności, za które licencjodawca ponosi odpowiedzialność. Należy jeszcze zaznaczyć, że uprawnienie z art. 57 ust. 2 pr. aut. dotyczy tylko umów przenoszących autorskie prawa majątkowe i licencji wyłącznej, a nie obejmuje swym zakresem umów licencyjnych niewyłącznych. Omawianej przesłanki wygaśnięcia umowy nie stosuje się do utworów architektonicznych i architektoniczno-urbanistycznych.

Zgodnie z tym, co stanowi art. 58 zd. 1 pr. aut., jeżeli **publiczne udostępnianie utworu następuje w nieodpowiedniej formie albo ze zmianami, którym twórca (licencjodawca) mógłby się słusznie sprzeciwić**, może on po bezskutecznym wezwaniu do zaniechania naruszenia, odstąpić od umowy lub ją wypowiedzieć. Owo wezwanie może być dokonane w dowolnej formie, ale z zastrzeżeniem terminu, w którym rozpowszechniający (licencjodawca) ma zrealizować żądanie. Ponadto, jeżeli z powodów określonych w art. 58 zd. 1 pr. aut. twórca odstąpi od umowy lub ją wypowiedzie, zachowuje on prawo do wynagrodzenia określonego

**nieprzystąpienie do rozpowszechniania**

**rozpowszechnianie utworu**

w umowie (art. 58 zd. 2 pr. aut.). Należy jeszcze zaznaczyć, że niezależnie od możliwości realizacji uprawnień z art. 58 pr. aut., twórca może również dochodzić roszczeń z tytułu naruszenia autorskich praw osobistych, gdyż zgodnie z art. 16 pkt 3 pr. aut. jednym z praw osobistych twórcy jest właśnie prawo do nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania.

6. Umowa wygasa w sytuacji, gdy licencjobiorca skorzysta z przysługującego mu w świetle ustawy pr. aut. prawa do odstąpienia od umowy, co może uczynić z powodu:
- niedostarczenia utworu przez licencjodawcę w oznaczonym terminie,
  - usterek utworu,
  - wad prawnych utworu.

W myśl art. 54 ust. 1 pr. aut., twórca (licencjodawca) ma obowiązek dostarczyć utwór w terminie określonym w umowie, a jeśli termin nie został określony – niezwłocznie po ukończeniu utworu. Jeżeli **twórca nie dostarczył utworu w przewidzianym terminie**, zamawiający (licencjobiorca) może wyznaczyć twórcy odpowiedni dodatkowy termin z zagrożeniem odstąpienia od umowy, a po jego bezskutecznym upływie może od umowy odstąpić (art. 54 ust. 2 pr. aut.). Przewidziane w art. 54 ust. 2 wyznaczenie dodatkowego terminu nie musi być dokonane na piśmie ani w innej szczególnej formie. Ponadto ów dodatkowy termin musi być zgodnie z omawianym przepisem „odpowiedni”, co oznacza, że powinien on uwzględnić wszystkie okoliczności związane z zawarciem umowy (np.: charakter utworu, zamiar wystawienia dzieła z okazji określonego jubileuszu itp.), godząc interesy obu stron kontraktu. Ze względu na to, że przepisy ustawy pr. aut. mają charakter szczególny względem przepisów kodeksu cywilnego, w sprawach uregulowanych odmiennie w obu aktach prawnych stosuje się przepisy ustawy pr. aut. Zatem art. 54 pr. aut. wyłącza stosowanie art. 455 k.c., zgodnie z którym świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania, jeżeli termin świadczenia nie jest oznaczony i nie wynika z właściwości zobowiązania. Natomiast art. 54 pr. aut. nie wyłącza stosowania m.in. art. 471 k.c. i art. 491 k.c. (regulujących kwestię naprawienia przez twórcę szkody poniesionej przez zamawiającego utwór w związku z niedostarczeniem utworu w terminie), art. 476 i art. 477 k.c.

**niedostarczenie utworu**

Jeśli dla umowy wymagana jest forma pisemna pod rygorem nieważności, to również odstąpienie od umowy wymaga formy pisemnej, aby było skuteczne (sytuacja ta dotyczy umowy licencyjnej wyłącznej). W przypadku umowy licencyjnej niewyłącznej ma zastosowanie art. 77 k.c., który stanowi, że „jeżeli umowa została zawarta na piśmie, jej uzupełnienie, zmiana albo rozwiązanie za zgodą obu stron, jak również odstąpienie od niej powinno być stwierdzone pismem”.

W myśl art. 55 ust. 1 pr. aut., zamawiający (licencjobiorca) może odstąpić od umowy lub żądać odpowiedniego obniżenia umówionego wynagrodzenia, jeżeli

**ustereka utworu**

**utwór ma usterki**, ale może to uczynić dopiero, gdy bezskutecznie upływie wyznaczony przez niego termin do usunięcia usterek przez twórcę (licencjodawcę). Pojęcie „ustereka” jest odpowiednikiem używanego w kodeksie cywilnym terminu „wady fizyczne rzeczy”. Usterki można zdefiniować jako konkretne, zobiektywizowane braki lub wady utworu. Zatem utwór nie jest obciążony wadą w postaci usterki, jeżeli okaże się, że nie zaspokaja on jedynie subiektywnych oczekiwań zamawiającego (np. utwór nie odpowiada gustom muzycznym lub literackim zamawiającego). Ponadto można stwierdzić, że utwór posiada usterki wówczas, gdy nie spełnia warunków umowy, bądź też po prostu sprzeczny jest z celem umowy. Uprawnienia z art. 55 ust. 1 pr. aut. nie mogą być realizowane przez zamawiającego, gdy twórca wykaże, że nie ponosi odpowiedzialności za usterki utworu (art. 55 ust. 1 zd. 1 *in fine* pr. aut.). Natomiast według art. 637 k.c. odpowiedzialność za wady rzeczy będącej przedmiotem sprzedaży nie zależy od winy sprzedającego. Twórca zatem ponosi odpowiedzialność za usterki utworu na zasadzie winy, a odpowiedzialność sprzedawcy za wady rzeczy jest oparta na zasadzie ryzyka. Zamawiający nie może również odstąpić od umowy oraz nie może żądać obniżenia umówionego wynagrodzenia, jeżeli przyjął utwór, gdyż z godnie z art. 55 ust. 3 pr. aut. odpowiedzialność za usterki ograniczona jest terminem zawitym, który upływa z chwilą przyjęcia utworu. W przypadku odstąpienia od umowy przez zamawiającego, twórca uprawniony jest do zachowania tzw. „zaliczki autorskiej”, nieprzekraczającej 25% umówionego wynagrodzenia. Jest to uprawnienie o charakterze bezwzględny, o czym świadczy użyty w art. 55 ust. 1 zd. 2 pr. aut. zwrot „w każdym razie”.

**prawa i obowiązki licencjodawcy**

W przypadku stwierdzenia **wad prawnych utworu**, zamawiający (licencjodawca) może od umowy odstąpić i żądać naprawienia poniesionej szkody (art. 55 ust. 2 pr. aut.). Wada prawna występuje wówczas, gdy prawa autorskie do utworu stanowiącego przedmiot umowy obciążone są prawami osób trzecich lub nie przysługują twórcy, który zawarł umowę (np. utwór jest plagiatem). O wadzie prawnej natomiast nie można mówić w sytuacji, gdy utwór nie korzysta z ochrony prawa autorskiego (np. brak cech twórczości). Zamawiający może odstąpić od umowy z powodu wad prawnych dzieła na każdym etapie umowy (nawet po przyjęciu utworu), podczas gdy odstąpienie od umowy z powodu usterek utworu możliwe jest tylko do chwili przyjęcia utworu (art. 55 ust. 3 pr. aut.).

**wady prawne**

Przepisem mającym zastosowanie w każdym z omówionych przypadków odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia jest art. 59 pr. aut., zgodnie z którym: „Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, każda ze stron odstępując od umowy lub wypowiadając ją może żądać od drugiej strony zwrotu wszystkiego, co ta otrzymała z tytułu umowy”. Użyte w art. 59 pr. aut. wyrażenie „wszystko, co strona otrzymała z tytułu umowy” obejmuje wynagrodzenie autorskie oraz wszelkie przekazane materiały (narzędzia, dokumenty itp.). Ustawa przewiduje jednak pewne wyjątki od przedstawionej reguły, które dotyczą jednakże tylko twórcy:

- prawo do zachowania przez twórcę zaliczki na poczet wynagrodzenia (art. 55 ust. 1 zd. 2 pr. aut.),

- prawo twórcy do domagania się podwójnego wynagrodzenia (art. 57 ust. 2 pr. aut.),
- prawo twórcy do zachowania wynagrodzenia (art. 58 zd. 2 pr. aut.).

Ponadto należy jeszcze zaznaczyć, że do umów licencyjnych wzajemnych zastosowanie ma nie tylko art. 59 pr. aut., ale również art. 494 k.c., zgodnie z którym **strona odstępująca od umowy wzajemnej obowiązana jest zwrócić drugiej stronie wszystko, co otrzymała od niej na mocy umowy** oraz może żądać nie tylko zwrotu tego, co świadczyła, ale również naprawienia szkody wynikłej z niewykonania zobowiązania.

## II. WYKONANIE UMOWY - PRAWA I OBOWIĄZKI STRON

---

Zobowiązania zaciągnięte przez strony umowy licencyjnej powinny zostać wykonane zgodnie z postanowieniami umowy, a w przypadku braku w umowie postanowień odmiennych od względnie obowiązujących norm prawa – zgodnie z tymi normami, a ponadto zawsze zgodnie z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa. Zobowiązania powinny zostać wykonane z zachowaniem należytej staranności, a w sytuacji, gdy stroną umowy jest przedsiębiorca, należyta staranność określa się przy uwzględnieniu zawodowego charakteru prowadzonej przez niego działalności (art. 355 k.c.). Podstawowym zobowiązaniem licencjodawcy jest **dostarczenie utworu licencjobiorcy** w terminie określonym w umowie, a jeżeli termin nie został oznaczony – niezwłocznie po ukończeniu utworu zgodnie z art. 54 ust. 1 pr. aut. Zobowiązanie licencjodawcy zostaje wykonane z chwilą ostatecznego (bez zastrzeżeń) przyjęcia utworu przez licencjobiorcę (zagadnienie to zostało szerzej omówione w punkcie dotyczącym obowiązku licencjodawcy dostarczenia utworu w terminie). Natomiast w przypadku, gdy umowa ma charakter wzajemny (licencja odpłatna), wówczas licencjobiorca jest zobowiązany do dokonania świadczenia wzajemnego na rzecz licencjodawcy, tj. **zapłacenia licencjodawcy oznaczonego w umowie wynagrodzenia**.

**wykonanie umowy**

**Obowiązująca ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych nakłada następujące obowiązki na licencjodawcę:**

**prawa i obowiązki licencjodawcy**

- prawo do wynagrodzenia;
- prawo do nadzoru autorskiego;
- prawo do zbiorowej publikacji utworów, o których publikację zawarta została odrębna umowa;
- prawo do egzemplarzy autorskich;
- prawa autorskie osobiste;
- obowiązek dostarczenia utworu w terminie;
- obowiązek respektowania prawa pierwszeństwa eksploatacyjnego przysługującego pierwszemu kontrahentowi;
- obowiązek usunięcia usterek utworu;
- obowiązek nieudzielania dalszych licencji.



Obowiązująca ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych dość szeroko zajmuje się zagadnieniem wynagrodzenia twórców i artystów wykonawców. Przepis art. 17 ustawy stanowi, iż twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia za korzystanie z utworu. Następnie z art. 43 ust. 1 pr. aut. wynika, że udzielenie licencji ma w zasadzie charakter odpłatny, gdyż nawet w przypadku, gdy tego wyraźnie nie zastrzeżono w umowie, twórcy przysługuje wynagrodzenie. Licencjodawca jest pozbawiony wynagrodzenia tylko wtedy, gdy w umowie zawarto zapis, że licencja ma charakter nieodpłatny i wówczas mamy do czynienia z upoważnieniem do korzystania z utworu pod tytułem dawnym. Wspomniany przepis wprowadza więc domniemanie odpłatności umów licencyjnych. Warto również dodać, że wobec przyjęcia w ustawie wymogu formy pisemnej pod rygorem nieważności w stosunku do umów licencyjnych wyłącznych, odmówienie twórcy prawa do wynagrodzenia przy tego rodzaju umowie nie może nastąpić, gdy ustalenia w sprawie braku odpłatności nie znalazły wyrazu w tekście umowy, a jedynie w ustaleniach ustnych.

**prawo do  
wynagrodzenia**

Natomiast w sytuacji, **gdy strony umowy nie określiły wynagrodzenia należnego twórcy** ani też sposobu jego wyliczenia, zastosowanie znajduje art. 43 ust. 2 pr. aut., formułujący ogólną dyrektywę, według której wysokość wynagrodzenia należy określić według:

- zakresu udzielonego prawa,
- korzyści wynikających z korzystania z utworu.

Dla spełnienia pierwszej przesłanki konieczne jest zbadanie treści umowy. Aby ocenić zakres udzielonego prawa należy brać pod uwagę zarówno „ilość pól eksploatacji” objętych umową, jak i postanowienia dotyczące zakresu czasowego i terytorialnego danej umowy. Natomiast druga przesłanka odwołuje się do korzyści ekonomicznych wynikających z eksploatacji utworu. Zazwyczaj są one trudne do ustalenia, gdy należy uwzględnić zarówno korzyści już osiągnięte, jak i korzyści przyszłe, które są hipotetyczne. Z treścią art. 43 ust. 2 pr. aut., który nakazuje wysokość wynagrodzenia autorskiego wiązać z „zakresem udzielonego prawa”, koresponduje reguła wyrażona w art. 45 pr. aut., zgodnie z którym: „Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje odrębne wynagrodzenie za korzystanie z utworu na każdym odrębnym polu eksploatacji”. Dopuszczalne jest jednak przyjęcie jednego globalnego wynagrodzenia za korzystanie z utworu na kilku polach eksploatacji. Umowa powinna w takiej sytuacji wyraźnie precyzować, że dana kwota wynagrodzenia obejmuje wszystkie wyszczególnione pola eksploatacji.

Ustawa o prawach autorskich nie narzuca żadnego konkretnego sposobu ustalania wynagrodzenia twórcy. Można jednak wyróżnić trzy podstawowe typy rozliczeń między licencjodawcą a licencjobiorcą oraz czwarty typ – mieszany:

**sposób ustalenia  
wynagrodzenia**

1. **Wynagrodzenie według stawki za jednostkę obliczeniową objętości utworu** (np. ilość znaków pisarskich, linijka utworu, liczba nut, wysokość rzeźby w centymetrach, itp.), którego podstawową cechą jest uzależnienie

wynagrodzenia autora głównie od objętości (wielkości) dzieła i oderwanie go od powodzenia komercyjnego utworu, a więc nie jakość, ale ilość ma tu decydujące znaczenie.

2. **Wynagrodzenie ryczałtowe** jest to wynagrodzenie za całość dzieła, niezależnie od jego objętości i zakresu wykorzystania przez licencjobiorcę, płacone najczęściej jednorazowo lub w ratach.
3. **Wynagrodzenie procentowe** to system, zgodnie z którym wysokość wynagrodzenia jest uzależniona od dochodu uzyskiwanego z eksploatacji utworu przez licencjobiorcę. Wynagrodzenie procentowe polega na tym, że strony ustalają procent, w jakim licencjodawca partycypuje w dochodach licencjobiorcy uzyskanych ze sprzedaży zwielokrotnienia dzieła na rynku. Cechą omawianego rozwiązania jest ściśle powiązanie powodzenia rynkowego utworu z dochodami autora. Warto jeszcze zwrócić uwagę na to, że przy zastosowaniu systemu procentowego licencjodawca otrzymuje wynagrodzenie tylko za sprzedane egzemplarze dzieła, co nie dla każdej dziedziny twórczości i nie dla każdego twórcy może okazać się pomyślne. Stąd też w przypadku choćby literatury, system ten częściej stosowany jest w licencjach książek beletrystycznych, a zdecydowanie rzadziej w stosunku do literatury niskonakładowej (np. poezja, literatura naukowa itp.).
4. **System mieszany** polega na połączeniu wynagrodzenia procentowego i ryczałtowego, a więc część należnego twórcy wynagrodzenia ma charakter procentowy, a część ryczałtowy, co oznacza najczęściej zobowiązanie się licencjobiorcy do zapłaty na rzecz licencjodawcy z góry bądź w ratach pewnej określonej w umowie kwoty oraz wypłacanie sukcesywnie w oznaczonych w umowie odstępach czasowych procentowo określonej części zysków.

**Ustawa w sposób szczególny chroni interesy twórcy w przypadku określenia w umowie wynagrodzenia według systemu procentowego.** Z artykułu 47 pr. aut. wynika, że jeżeli wynagrodzenie twórcy zależy od wysokości wpływów z korzystania z utworu, to twórca ma prawo do otrzymania informacji i wglądu w niezbędnym zakresie do dokumentacji kontrahenta, mającej istotne znaczenie dla określenia wysokości tego wynagrodzenia. Omawiany artykuł ma na celu ochronę majątkowych interesów twórcy. Uprawnienia do informacji, wynikające z art. 47 pr. aut., przysługują twórcy z mocy prawa, co oznacza, że możliwość powołania się na nie jest niezależna od ich uwzględnienia w umowie. Strony mogą jednak według swego uznania określić w umowie np. sposób udostępniania informacji, terminy ich udzielania, jak również obowiązek dochowania poufności niektórych danych itp. Kolejne uprawnienie twórcy związane z procentowym systemem obliczania wynagrodzenia wynika z art. 48 ust. 1 pr. aut., który stanowi, że: „Jeżeli wynagrodzenie twórcy jest określone procentowo od ceny sprzedaży egzemplarzy utworu, a cena ta ulega podwyższeniu, twórcy należy

**szczególna ochrona interesów twórców**

się umówiony procent od egzemplarzy sprzedanych po podwyższonej cenie”. Natomiast art. 48 ust. 2 pr. aut. normuje sytuację odwrotną, w której dochodzi do obniżenia ceny egzemplarza utworu. W tym przypadku twórca może zachować prawo do wynagrodzenia zgodnego z pierwotną ceną egzemplarza, jeżeli zostaną spełnione łącznie dwa warunki:

- twórca nie wyraził zgody na obniżenie ceny,
- obniżenie ceny miało miejsce przed upływem roku od przystąpienia do rozpowszechniania utworu, chyba że strony ustaliły w umowie inny termin.

Ponadto w **razie rażącej dysproporcji między wynagrodzeniem twórcy a korzyściami nabywcy autorskich praw majątkowych lub licencjobiorcy**, twórca może żądać stosownego podwyższenia wynagrodzenia przez sąd (art. 44 pr. aut.). Dysproporcja ta może istnieć zarówno w momencie zawierania umowy, jak też może powstać w trakcie jej wykonywania.

Należy również zwrócić uwagę na to, że owa dysproporcja, o której mówi art. 44 pr. aut., musi mieć charakter rażący, aby licencjodawca mógł skorzystać z przysługującego mu uprawnienia. Niezależnie od możliwości wynikających z omawianego przepisu, licencjodawca może również oprzeć swe roszczenia na zarzucie wyzysku na podstawie art. 388 k.c., który umożliwia wystąpienie z roszczeniem zarówno o podwyższenie wynagrodzenia, jak i o zmniejszenie własnego świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, daje możliwość unieważnienia umowy. Przepis ten ma zastosowanie, jeżeli zostaną spełnione łącznie dwa warunki:

- rażąca dysproporcja świadczeń wystąpi już w chwili zawarcia umowy, czego skutkiem jest pokrzywdzenie jednej ze stron,
- postępowanie jednej ze stron cechuje naganność, przejawiająca się w wykorzystaniu przez nią przymusowego położenia, niedoświadczenia lub niedoświadczenia drugiej strony.

Uprawnienie do dochodzenia roszczeń na podstawie art. 388 k.c. wygasają z upływem dwóch lat od dnia zawarcia umowy.

**prawo do nadzoru autorskiego**

Zgodnie z tym, co stanowi art. 60 ust. 1 pr. aut.: „**Korzystający z utworu jest obowiązany umożliwić twórcy przed rozpowszechnianiem utworu przeprowadzenie nadzoru autorskiego**”. Jest to prawo o charakterze osobistym, podobne w swej treści do prawa osobistego wyrażonego w art. 16 pkt 5 pr. aut. (prawo do nadzoru nad sposobem korzystania z dzieła). Różnica między tymi prawami polega na tym, że pierwsze z nich, wynikające z art. 60 pr. aut., uprawnia twórcę do przeprowadzenia nadzoru tylko przed rozpowszechnieniem dzieła, natomiast na podstawie art. 16 pkt 5 pr. aut. twórca upoważniony jest do kontrolowania sposobu wykorzystywania utworu na każdym etapie eksploatacji. Warto jednak podkreślić, że prawo wynikające z art. 60 pr. aut. może być wykonywane zarówno przed pierwszym, jak i kolejnym rozpowszechnianiem utworu (wydaniem).

Omawianemu uprawnieniu twórcy odpowiada obowiązek kontrahenta twórcy zgodnie, z którym jest on zobowiązany przed rozpowszechnianiem utworu udostępnić go twórcy w celu przeprowadzenia nadzoru autorskiego. Wykonanie nadzoru autorskiego może polegać np. na przeprowadzeniu korekty autorskiej dzieła (książki, utworu muzycznego itp.).

Zgodnie z art. 60 ust. 3 pr. aut., za wykonanie nadzoru autorskiego twórcy nie przysługuje odrębne wynagrodzenie, chyba że ustawa lub umowa stanowi inaczej. Już w następnym ustępie wspomnianego przepisu „ustawa stanowi inaczej”, przyznając twórcom dzieł plastycznych prawo do sprawowania odpłatnego nadzoru autorskiego. Ponadto, zgodnie z art. 60 ust. 1 zd. 2 pr. aut., twórca nie zostanie obciążony kosztami nadzoru autorskiego, jeżeli kumulatywnie spełnione będą dwie przesłanki:

- zmiany są niezbędne,
- zmiany wynikają z okoliczności niezależnych od twórcy.

Należy jeszcze zaznaczyć, że postanowienia art. 60 pr. aut. nie mogą być stosowane do utworów architektonicznych i architektoniczno-urbanistycznych, do których mają zastosowanie przepisy odrębne (art. 60 ust. 5 pr. aut.).

Artykuł 62 ust. 1 pr. aut. przyznaje twórcy prawo do umieszczenia w zbiorowej publikacji swych utworów także tych dzieł, w stosunku do których twórca zawarł już wcześniej odrębną umowę o ich opublikowanie. Ponieważ jest to przepis względnie obowiązujący, strony mogą w umowie zawrzeć postanowienie, zgodnie z którym twórca zobowiąże się, że nie będzie korzystał bez zezwolenia drugiej strony z uprawnienia przyznanego mu przez ustawodawcę w art. 62 ust. 1 pr. aut. Publikacją zbiorową, o której mówi art. 62 ust. 1 pr. aut., jest taka publikacja, która składa się tylko z prac danego autora, gdyż w art. 62 ust. 1 pr. aut. użyte jest sformułowanie „zbiorowej publikacji swych utworów”, co oznacza, że nie chodzi tu o zbiorową publikację utworów kilku twórców. Ponadto nie musi ona zawierać wszystkich stworzonych przez autora dzieł, a jedynie utwory wybrane według określonego kryterium.

W myśl art. 63 pr. aut.: „**Jeżeli umowa obejmuje sporządzenie egzemplarzy przeznaczonych do udostępniania publiczności, twórcy należą się egzemplarze autorskie w liczbie określonej w umowie**”. Zatem egzemplarze autorskie przysługują twórcy niezależnie od tego, czy umowa to przewiduje, zawsze wtedy, gdy z danych egzemplarzy utworu będzie mogła skorzystać nieokreślona liczba osób oraz wtedy, gdy przedmiotem umowy nie jest utwór mogący występować tylko w jednostkowym egzemplarzu stanowiącym oryginał (np. rzeźba, obraz). Owe egzemplarze autorskie przysługują twórcy nieodpłatnie, a zatem nie mogą być wliczane do nakładu ani do wynagrodzenia autorskiego. Według ustawy o prawie autorskim z 1952 roku twórcy należało się przy pierwszym wydaniu maksymalnie 25 egzemplarzy autorskich, a przy kolejnych wydaniach nie więcej niż 10. Obecna ustawa nie określa ilości egzemplarzy autorskich przysługujących

**prawo do zbiorowej publikacji utworów**

**prawo do egzemplarzy autorskich**

twórcy, dlatego też strony powinny oznaczyć tę ilość w umowie.

Autorskie prawa osobiste tworzą nierozzerwalną więź z twórcą, gdyż twórca nie może ich zbyć ani zrzec się ich, a ich ochrona jest nieograniczona w czasie (art. 16 pr. aut.), w przeciwieństwie do majątkowych praw autorskich, które objęte są siedemdziesięcioletnim okresem ochrony, liczonej od śmierci twórcy, (art. 36 pr. aut.) oraz mogą być, jak to wynika z dotychczasowych rozważań, przedmiotem obrotu. Niezależnie zatem od charakteru umowy prawnoautorskiej, autorskie prawa osobiste zostają zawsze przy twórcy. Nawet w przypadku przeniesienia autorskich praw majątkowych do utworu, autor wciąż jest podmiotem autorskich praw osobistych, a więc tym bardziej na podstawie umowy licencyjnej (umowy jedynie upoważniającej do korzystania z utworu) twórca nie zostanie pozbawiony autorskich praw osobistych.

**osobiste prawa autorskie**

**Zgodnie z art. 16 pr. aut., do osobistych praw autorskich można zaliczyć prawo do:**

- 1) autorstwa utworu – prawo to daje twórcy uprawnienie do domagania się od osób trzecich uznania jego autorstwa,
- 2) oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępnienia go anonimowo – prawo to daje twórcy możliwość decydowania o sposobie firmowania własnego utworu, włącznie z możliwością rezygnacji z ujawniania autorstwa,
- 3) nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania – prawo to często zwane jest prawem do integralności utworu, gdyż daje twórcy możliwość domagania się tego, aby jego dzieło było publikowane i rozpowszechniane bez naruszania treści i formy, co wyraża się w zakazie wprowadzania zmian do utworu przez osoby trzecie,
- 4) decydowania o pierwszym udostępnianiu utworu publiczności – jest to uprawnienie twórcy do decydowania o tym, czy dzieło ma zostać w ogóle opublikowane, w jaki sposób, w jakim czasie i zakresie,
- 5) nadzoru nad sposobem korzystania z utworu – prawo to jest szczególnie istotne w sytuacji, gdy majątkowe prawa autorskie do utworu zostaną przeniesione lub ograniczone na rzecz osoby trzeciej, gdyż zapewnia ono twórcy możliwość kontrolowania sposobu wykorzystywania jego dzieła w każdej fazie eksploatacji utworu.

Zgodnie z tym, co stanowi art. 54 ust. 1 pr. aut.: „**Twórca jest obowiązany dostarczyć utwór w terminie określonym w umowie, a jeżeli termin nie został oznaczony – niezwłocznie po ukończeniu utworu**”. Przepis ten stanowi *lex specialis* względem art. 455 kodeksu cywilnego, a zatem wyłącza jego stosowanie. Zgodnie z art. 455 k.c., świadczenie powinno zostać spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania, jeżeli termin zobowiązania nie został oznaczony i nie wynika z właściwości zobowiązania. Ponadto należy

**obowiązek dostarczenia utworu w terminie**

stwierdzić, że jeżeli umowa licencyjna jest umową wzajemną (licencja odpłatna), norma zawarta w art. 54 ust. 1 pr. aut. wyłącza również stosowanie art. 488 k.c., w świetle którego świadczenia będące przedmiotem zobowiązań z umów wzajemnych (świadczenia wzajemne) powinny być spełnione jednocześnie, chyba że z umowy, z ustawy albo z orzeczenia sądu lub decyzji innego właściwego organu wynika, że jedna ze stron obowiązana jest do wcześniejszego świadczenia. Jeśli strony przewidziały w umowie konkretny termin dostarczenia dzieła, ma wówczas zastosowanie art. 457 k.c., który stanowi, iż: „Termin spełnienia świadczenia oznaczony przez czynność prawną poczytuje się w razie wątpliwości za zastrzeżony na korzyść dłużnika”. Wobec tego dłużnik (w tym przypadku twórca) może złożyć utwór przed upływem wymaganego terminu, a wierzyciel (w tym przypadku kontrahent twórcy) nie może domagać się wcześniejszego dostarczenia utworu i nie może odmówić odebrania utworu dostarczonego wcześniej. Gdy utwór nie zostanie dostarczony w przewidzianym terminie, ustawa zezwala zamawiającemu na wyznaczenie twórcy dodatkowego terminu z zagrożeniem odstąpienia przez niego od umowy (art. 54 ust. 2 pr. aut.). Jeżeli zamawiający nie zawiadomi twórcy, w terminie sześciu miesięcy, od dostarczenia utworu o jego przyjęciu, nieprzyjęciu lub uzależnieniu przyjęcia od dokonania określonych zmian w wyznaczonym w tym celu odpowiednim terminie, uważa się, że utwór został przyjęty bez zastrzeżeń. Strony mogą określić inny termin (art. 55 ust. 4 pr. aut.).

**Jeżeli twórca odstąpi od umowy lub ją wypowie z powodu swoich istotnych interesów twórczych i w ciągu dwóch lat od tego zdarzenia prawnego zamierza przystąpić do korzystania z utworu, ma obowiązek zaoferować możliwość korzystania z utworu licencjobiorcy**, wyznaczając mu w tym celu odpowiedni termin (art. 56 ust. 2 pr. aut.). Skoro twórca ma obowiązek „zaoferować” byłemu kontrahentowi pierwszeństwo korzystania z dzieła, należy przyjąć, że odpowiednią formą, w jakiej powinien to uczynić, jest złożenie oferty (por. uwagi na temat oferty w części dotyczącej formy zawarcia umowy licencyjnej). Celem normy prawnej, zawartej w art. 56 ust. 2 pr. aut., jest ochrona interesów pierwszego kontrahenta twórcy. Obowiązkowi twórcy, wynikającemu z art. 56 ust. 2 pr. aut., odpowiada uprawnienie kontrahenta do pierwszeństwa eksploatacji utworu. Jednak należy sądzić, że uprawnienie to nie ma charakteru prawa bezwzględnie obowiązującego, podobnie jak wyrażone w art. 599 k.c. prawo pierwokupu. Dlatego też jego naruszenie będzie rodziło odpowiedzialność odszkodowawczą po stronie twórcy względem pierwszego kontrahenta, a nie skutek w postaci nieważności umowy zawartej z naruszeniem art. 56 ust. 2 pr. aut.

Zagadnienie związane z obowiązkiem usunięcia usterek utworu zostało omówione w części opracowania poświęconej przyczynom odstąpienia od umowy przez licencjobiorcę.

Obowiązek ten dotyczy jedynie licencji wyłącznej. W przypadku udzielenia licencji wyłącznej, licencjodawca ma obowiązek powstrzymania się od udzielania dalszych licencji innym podmiotom w zakresie, w jakim udzielił licencji

**obowiązek  
respektowania prawa  
pierwszeństwa**

**obowiązek usunięcia  
usterek utworu**

wyłącznej.

**Obowiązek usunięcia usterek utworu** (zagadnienie to zostało omówione w części opracowania poświęconej przyczynom odstąpienia od umowy przez licencjobiorcę).

Obowiązek powstrzymania się przez licencjodawcę od udzielania dalszych licencji w zakresie, w jakim udzielił licencji wyłącznej.

**Obowiązująca ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych nakłada następujące obowiązki na licencjobiorcę:**

**prawa i obowiązki licencjobiorcy**

- prawa wobec osób trzecich;
- prawo do zabezpieczenia kosztów poniesionych przez licencjobiorcę w związku z zawartą umową;
- obowiązek przystąpienia do rozpowszechniania utworu;
- obowiązek zapłaty wynagrodzenia;
- obowiązek udostępnienia utworu twórcy w celu przeprowadzenia przez twórcę nadzoru autorskiego;
- obowiązek dostarczenia twórcy egzemplarzy autorskich.

Zakres i rodzaj praw licencjobiorcy wobec osób trzecich jest uzależniony od tego czy jest to licencja wyłączna, czy niewyłączna. „Licencjobiorca wyłączny” ma znacznie szersze uprawnienia od „licencjobiorcy niewyłącznego”, o czym świadczy treść art. 67 ust. 4 pr. aut., który mówi, że: „Jeżeli umowa nie stanowi inaczej, uprawniony z licencji wyłącznej może dochodzić roszczeń z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych w zakresie objętym umową licencyjną”. Przepis ten wprowadza domniemanie, zgodnie z którym licencjobiorca uprawniony z licencji wyłącznej może samodzielnie dochodzić roszczeń, bez potrzeby zwracania się w tej sprawie do autora, z tym jednak zastrzeżeniem, że uprawnienie to odnosi się jedynie do dochodzenia roszczeń, które dotyczą naruszeń prawa autorskiego licencjodawcy na polu eksploatacji, co do którego udzielono licencji wyłącznej, i tylko oczywiście w okresie trwania umowy. Licencjobiorca uprawniony z licencji niewyłącznej może natomiast dochodzić roszczeń z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych tylko wtedy, gdy uzyska od autora odpowiednie pełnomocnictwo.

**prawa wobec osób trzecich**

Drugim uprawnieniem licencjobiorcy wobec osób trzecich jest prawo udzielania sublicencji. Przysługuje ono tylko wtedy, gdy w umowie wyraźnie to przewidziano, bowiem art. 67 ust. 3 pr. aut. wprowadza domniemanie, zgodnie z którym licencjobiorca nie może upoważnić innej osoby do korzystania z utworu w zakresie uzyskanej licencji, jeżeli umowa nie stanowi inaczej. Należy jeszcze podkreślić, że zawarte w umowie licencyjnej upoważnienie do udzielenia

**prawa do udzielania sublicencji**

sublicencji nie może wykraczać poza granice licencji podstawowej.

Jeżeli odstąpienie od umowy lub jej wypowiedzenie przez twórcę z powodu jego istotnych interesów twórczych następuje po przyjęciu utworu, skuteczność odstąpienia lub wypowiedzenia może być przez drugą stronę umowy uzależniona od zabezpieczenia kosztów poniesionych przez nią w związku z zawartą umową (art. 56 ust. 3 pr. aut.). Kontrahent twórcy powinien wyznaczyć twórcy termin na złożenie owego zabezpieczenia, które może zostać złożone w postaci kaucji gotówkowej, zastawu lub hipoteki. Poprzez pojęcie „koszty poniesione w związku z umową” należy rozumieć zarówno koszty związane z wynagrodzeniem twórcy, jak i te, które zostały poniesione przez kontrahenta twórcy na przygotowanie dzieła do rozpowszechnienia. Jednak kontrahent twórcy nie może żądać zwrotu kosztów wówczas, gdy decyzja twórcy o odstąpieniu od umowy lub jej wypowiedzeniu i nierozpowszechnianiu dzieła spowodowana została okolicznościami, za które twórca nie ponosi odpowiedzialności (art. 56 ust. 3 zd. 2 pr. aut.).

Obowiązek przystąpienia do rozpowszechniania utworu został omówiony w części opracowania dotyczącej przesłanek odstąpienia od umowy lub jej wypowiedzenia przez licencjodawcę.

Obowiązek zapłaty wynagrodzenia został omówiony w części opracowania poświęconej prawu licencjodawcy do otrzymania wynagrodzenia.

Obowiązek udostępnienia utworu twórcy w celu przeprowadzenia przez twórcę nadzoru autorskiego został omówiony w części opracowania dotyczącej prawa licencjodawcy do nadzoru autorskiego.

Obowiązek dostarczenia twórcy egzemplarzy autorskich został omówiony w części opracowania poświęconej prawu licencjodawcy do egzemplarzy autorskich.

Strony umowy licencyjnej ponoszą odpowiedzialność za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy, jeżeli naruszą postanowienia zamieszczone w umowie. W takiej sytuacji, oprócz przepisów szczególnych zawartych w ustawie pr. aut., zastosowanie będą miały przepisy kodeksu cywilnego, regulujące skutki niewykonania zobowiązań (art. 471-486 k.c.) oraz skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych (art. 487-497 k.c.). Jednakże należy zaznaczyć, że te ostatnie z wymienionych przepisów k.c. znajdą zastosowanie, jeżeli licencja będzie umową odpłatną, tj. będzie miała charakter umowy wzajemnej. Warto ponadto dodać, że w samej umowie **strony mogą szczegółowo określić uprawnienia przysługujące im na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania** przez jedną z nich (np. kary umowne). Licencjodawca może się narazić na odpowiedzialność z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania m.in. w sytuacji, gdy:

- nie dostarczy utworu w umówionym terminie, a w przypadku jego braku niezwłocznie po ukończeniu utworu (art. 54 pr. aut.),

**zabezpieczenie  
poniesionych kosztów**

**obowiązek zapłaty**

**odpowiedzialność za  
niewykonanie lub  
nienależyte wykonanie  
umowom**



- dostarczy utwór dotknięty usterkami (art. 55 ust. 1 pr. aut.),
- dostarczony utwór ma wady prawne (art. 55 ust. 2 pr. aut.).

Natomiast wśród przyczyn decydujących o powstaniu odpowiedzialności po stronie licencjobiorcy za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania należy wymienić przede wszystkim:

**powstanie  
odpowiedzialności**

- niewypłacenie wynagrodzenia przysługującego licencjodawcy,
- nieprzystąpienie przez licencjobiorcę do rozpowszechniania utworu w umówionym terminie, a w jego braku – w ciągu dwóch lat od przyjęcia utworu (art. 57 pr. aut.),
- przystąpienie do rozpowszechniania utworu w nieodpowiedniej formie (art. 58 pr. aut.).

### III. WZÓR UMOWY LICENCYJNEJ

#### UMOWA LICENCYJNA

zawarta dnia ..... w .....

między ..... z siedzibą w ..... reprezentowanym przez ..  
..... nr PESEL .....

zwanym dalej Licencjobiorcą, a ..... zamieszkałym w .....,  
nr PESEL ..... zwanym dalej Licencjodawcą.

#### § 1

Licencjodawca oświadcza, że utwór pt.: ....., którego dotąd nie opublikował, jest jego dziełem posiadającym oryginalny charakter oraz że przysługują mu niczym nieograniczone prawa autorskie do ww. utworu o objętości ..... stron maszynopisu, w tym ..... znaków pisarskich oraz ..... kolorowych ilustracji. Ponadto autor oświadcza, iż utwór ten nie narusza żadnych praw osób trzecich.

#### § 2

1. Licencjodawca udziela Licencjobiorcy wyłącznego upoważnienia do korzystania z utworu określonego w § 1 (licencji wyłącznej) na terytorium Polski w ciągu ..... lat, liczonych od dnia przyjęcia utworu przez Licencjobiorcę bez zastrzeżeń na następujących polach eksploatacji:
  - a) zwielokrotnienie techniką drukarską,
  - b) wydanie w formie książkowej w twardej obwolucie w ilości ..... egzemplarzy (słownie ..... egzemplarzy) oraz wydanie tzw. kieszonkowe w ilości ..... egzemplarzy (słownie ..... egzemplarzy),
  - c) wprowadzenie do obrotu zwielokrotnionych egzemplarzy utworu.
2. Licencjodawca upoważnia Licencjobiorcę do wykorzystywania utworu i jego eksploatacji w celach reklamowych w formie przedruku fragmentów utworu liczących maksymalnie ..... znaków pisarskich w czasopismach, dziennikach, folderach reklamowych Licencjobiorcy oraz na stronie internetowej Licencjobiorcy.
3. Licencjobiorcy przysługuje prawo do decydowania o:
  - a) cenie katalogowej utworu określonego w § 1,
  - b) doborze szaty graficznej.

§ 3

Licencjodawca dostarczy Licencjobiorcy utwór określony w § 1 w terminie do dnia ..... w jednym egzemplarzu w postaci maszynopisu oraz w formie zapisu cyfrowego na płycie CD za pośrednictwem poczty na adres siedziby Licencjobiorcy.

§ 4

Licencjodawca zobowiązuje się nie korzystać z utworu na objętych umową polach eksploatacji.

§ 5

Licencjodawca upoważnia Licencjobiorcę do udzielania sublicencji na korzystanie z utworu, o którym mowa w § 1, w zakresie uprawnień przysługujących Licencjobiorcy na podstawie niniejszej umowy.

§ 6

Strony ustalają następujące brzmienie noty copyright: © Copyright by:.....

§ 7

Licencjodawca oświadcza, że przekazany Licencjobiorcy oryginał utworu przechodzi na własność Licencjobiorcy na czas trwania umowy, z chwilą przyjęcia utworu bez zastrzeżeń.

§ 8

1. Licencjobiorca wypłaci Licencjodawcy za udzielenie licencji w całym zakresie określonym niniejszą umową wynagrodzenie jednorazowe w kwocie..... (słownie.....) płatne w chwili przyjęcia utworu bez zastrzeżeń.
2. Licencjobiorca zobowiązuje się również wypłacać Licencjodawcy wynagrodzenie w kwocie odpowiadającej .....% (słownie.....procent) ceny katalogowej każdego sprzedanego egzemplarza utworu.
3. Wypłaty wynagrodzenia będą dokonywane w ciągu 30 dni od zakończenia każdego kwartału, licząc od początku roku kalendarzowego.
4. Licencjobiorca wypłaci Licencjodawcy kwotę złotych ..... (słownie: .....złotych) tytułem zaliczki w ciągu 14 dni od daty zawarcia umowy. Zaliczka podlega zarachowaniu na poczet wynagrodzenia określonego w ust. 1.
5. Licencjobiorca zobowiązuje się przekazywać wynagrodzenie na konto bankowe.....Licencjodawcy.

§ 9

Licencjobiorca zobowiązuje się do informowania Licencjodawcy w formie pisemnej o wynikach sprzedaży egzemplarzy utworu w ciągu 14 dni po upływie każdego kwartału, licząc od początku roku kalendarzowego, oraz do przedstawiania na żądanie Licencjodawcy do wglądu dokumentacji niezbędnej do ustalenia wyników sprzedaży.

§ 10

Licencjobiorca zobowiązuje się do przekazania Licencjodawcy.....egzemplarzy autorskich utworu w ciągu ..... dni od przystąpienia do wprowadzania egzemplarzy do obrotu.

§ 11

Licencjobiorcy przysługuje prawo wykonania bez wynagrodzenia Licencjodawcy ..... dodatkowych egzemplarzy utworu dla celów promocyjnych.

§ 12

1. Jeżeli Licencjodawca nie będzie mógł dotrzymać umówionego terminu dostarczenia utworu, zawiadomi o tym niezwłocznie Licencjobiorcę, proponując ustalenie nowego terminu. Licencjobiorca zawiadomi Licencjodawcę o tym, czy akceptuje nowy termin. Licencjobiorca może uzależnić wyrażenie zgody od obniżenia wynagrodzenia Licencjodawcy.
2. Jeżeli Licencjodawca nie dostarczy utworu w umówionym terminie, Licencjobiorca może odstąpić od umowy po wyznaczeniu Licencjodawcy na piśmie dodatkowego terminu dostarczenia utworu, z zastrzeżeniem odstąpienia od umowy po bezskutecznym jego upływie.
3. W razie odstąpienia od umowy z powodu niedostarczenia utworu w umówionym terminie, Licencjodawca obowiązany jest zwrócić Licencjobiorcy otrzymane wcześniej wynagrodzenie wraz z ustawowymi odsetkami od dnia jego pobrania.

§ 13

Licencjobiorca obowiązany jest zawiadomić Licencjodawcę na piśmie listem poleconym w ciągu ..... dni, licząc od dnia dostarczenia całości utworu, o przyjęciu lub nieprzyjęciu utworu, z zastrzeżeniami lub bez zastrzeżeń. Niezrealizowanie powyższego zobowiązania w ww. terminie jest równoznaczne z przyjęciem utworu w całości i bez zastrzeżeń.

§ 14

1. Licencjobiorca może uzależnić przyjęcie utworu od wprowadzenia przez Licencjodawcę określonych zmian w terminie ..... dni, o czym niezwłocznie powiadomi Licencjodawcę. Licencjodawca zobowiązany jest w ciągu ..... dni od dnia otrzymania zawiadomienia odpowiedzieć na piśmie, czy wprowadzi zmiany w terminie wyznaczonym przez Licencjobiorcę. Niewysłanie odpowiedzi w powyższym terminie uważa się za wyrażenie zgody przez Licencjodawcę na dokonanie korekty.
2. Licencjobiorca zawiadomi Licencjodawcę na piśmie o przyjęciu lub nieprzyjęciu utworu w ciągu ..... dni, licząc od dnia dostarczenia całości zmienionego utworu. Niewysłanie takiego zawiadomienia w powyższym terminie uważa się za przyjęcie utworu.
3. Jeżeli Licencjodawca odmówi wprowadzenia do utworu określonych przez Licencjobiorcę zmian lub nie wykona ich w wyznaczonym terminie, Licencjobiorca może odstąpić od umowy.

§ 15

Licencjobiorca ma prawo dokonywania w utworze zmian wynikających z opracowania redakcyjnego wyłącznie za zgodą Licencjodawcy.

§ 16

1. Licencjodawca zobowiązuje się dokonać nieodpłatnie korekty utworu w terminie ..... dni, licząc od dnia dostarczenia Licencjodawcy utworu do korekty.

2. Jeżeli Licencjodawca odmówi wykonania korekty lub jej nie wykona w wyznaczonym przez Licencjobiorcę terminie, Licencjobiorcy przysługuje prawo wydania utworu w postaci przedstawionej do korekty.

3. Jeżeli na skutek niewykonania przez Licencjodawcę korekty w terminie określonym w ust. 1 Licencjobiorca poniósł szkodę, Licencjodawca zobowiązany jest do jej naprawienia.

§ 17

Licencjobiorca zobowiązuje się do ukończenia zwielokrotniania utworu oraz wprowadzenia do obrotu zwielokrotnionych egzemplarzy w terminie .....od dnia przyjęcia utworu bez zastrzeżeń.

§ 18

1. Po upływie 2 lat od dnia pierwszego wprowadzenia egzemplarzy utworu do obrotu Licencjobiorca jest uprawniony do obniżenia ceny niesprzedanych egzemplarzy o .....%.

2. W przypadku skorzystania przez Licencjobiorcę z uprawnienia określonego w ust. 1, wynagrodzenie Licencjodawcy, o którym mowa w § 8 ust. 2, obliczane jest według obniżonej ceny egzemplarza utworu.

3. O zamiarze skorzystania z uprawnienia określonego w ust. 1, Licencjobiorca poinformuje Licencjodawcę najpóźniej na 30 dni przed planowaną obniżką ceny egzemplarzy utworu.

§ 19

Wszystkie zmiany i uzupełnienia niniejszej umowy oraz odstąpienie od umowy lub jej wypowiedzenie wymagają formy pisemnej pod rygorem nieważności.

§ 20

W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową mają zastosowanie przepisy ustawy z 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz przepisy kodeksu cywilnego.

§ 21

Wszystkie spory mogące wyniknąć w związku z zawarciem niniejszej umowy będą rozstrzygane przez sądy rzeczowo właściwe dla miasta.....

§ 22

Umowa zostaje sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla każdej ze stron.

.....  
Licencjodawca

.....  
Licencjobiorca

## IV. ORZECZNICTWO SĄDOWE

### 1. Wyrok SN z 8-13 czerwca 1931 r.; II 1 K 547/31, OSN 1931/10/348

„Kompozytor muzyczny, zezwalając na nagranie utworu na film dźwiękowy, ma prawo osobno likwidować honorarium za samo nagranie, a osobno za wyświetlenie filmu, oraz uzależnić wysokość honorarium od rozmiarów rozpowszechniania jego utworów”.

### 2. Wyrok SN z 11 maja 1971 r.; I CR 91/71, niepublikowany

„Jeżeli powód otrzymał tylko wynagrodzenie za wykonanie zdjęć, to usprawiedliwione są jego roszczenia o zapłatę sumy za publikację, jeśli z treści zlecenia na wykonanie zdjęć nie wynikało, że umówione wynagrodzenie obejmuje należność za wykonanie i publikację zdjęć”.

### 3. Wyrok SN z 22 października 1973 r.; I CR 723/73, OSNC 1975/2/25

„Jeżeli dostarczony wydawcy przez autora utwór zawiera zapożyczenie z dzieł innych autorów bez wskazania źródeł tego zapożyczenia, to autor odpowiada wobec wydawcy z tytułu rękojmi za wady prawne dzieła. W takim bowiem wypadku prawa autorskie do fragmentów utworu obejmujących zapożyczenie przysługują osobom trzecim, które w razie wydania utworu zawierającego zapożyczone teksty mogą na zasadzie art. 53 i 56 prawa autorskiego dochodzić przeciwko wydawcy ochrony naruszonych praw autorskich, zarówno osobistych, jak i majątkowych”.

**Uwaga:** W obecnie obowiązującej ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 4 lutego 1994 r., ochronę osobistych praw autorskich reguluje art. 78, natomiast majątkowych praw autorskich – art. 79 i 80.

### 4. Wyrok SN z 4 lipca 1978 r.; I CR 175/78, OSNC 1979/5/105

„Ten, kto wykonuje publicznie dzieło muzyczne (słowno-muzyczne) na podstawie umowy z twórcą (art. 46 § 1 pr. autorskiego), nie narusza jego autorskiego prawa majątkowego (art. 56 pr. autorskiego), chociażby twórca zrzekł się w umowie ze Stowarzyszeniem Autorów ZAIKS uprawnienia do osobistego realizowania przysługujących mu majątkowych praw autorskich na rzecz stowarzyszenia. Jeżeli umowa zawarta przez twórcę bezpośrednio z wykonawcą określa należne twórcy wynagrodzenie za wykonanie dzieła poniżej stawek przewidzianych w tabeli wynagrodzeń autorskich Stowarzyszenia Autorów ZAIKS, stowarzyszenie to nie może dochodzić od wykonawcy dzieła różnicy między wynagrodzeniem umówionym a określonym w tabeli, może natomiast domagać się od twórcy na podstawie art. 471 k.c. naprawienia szkody wynikłej z jego działania sprzecznego z treścią „zobowiązania organizacyjnego”, w szczególności zwrotu utraconej prowizji, obliczonej od wynagrodzenia za wykonanie utworu na podstawie umowy licencyjnej zawartej przez Stowarzyszenie ZAIKS”.

### 5. Wyrok SA w Gdańsku z 29 stycznia 1993 r.; I AGCr 369/92, OSA 1993/6/43

„Oprogramowanie komputerowe może być traktowane jako utwór o charakterze naukowym lub literackim (art. 1 ust. 1 prawa autorskiego z 1952 r.), jeżeli posiada on cechę oryginalności twórczej, spełnia przewi-

dziany przez ustawę wymóg odpowiedniego ustalenia (*verba legis*: „ustalony w jakiegokolwiek postaci”) i zawiera elementy indywidualizujące twórcę programu”.

**6. Wyrok SA w Łodzi z 26 lutego 1998 r.; I ACa 39/98, OSA 1999/2/6**

„Stosowne wynagrodzenie, w rozumieniu art. 79 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. nr 24, poz. 83), jest to wynagrodzenie, jakie otrzymałby autor, gdyby osoba, która naruszyła jego autorskie prawa majątkowe, zawarła z nim umowę o korzystanie z utworu w zakresie dokonanego naruszenia”.

**7. Wyrok NSA w Lublinie z 15 kwietnia 1998 r.; I SA/Lu 306/97, LEX nr 33593**

„Zarówno raport, jak i opinia, sporządzone przez biegłych rewidentów, nie mają charakteru twórczego (w rozumieniu prawa autorskiego) ze względu chociażby na to, że opracowane zostały zgodnie z powszechnie obowiązującymi wszystkich biegłych rewidentów zasadami sporządzania opinii i raportów, a indywidualna jest jedynie treść w takim zakresie, w jakim dotyczy konkretnego zakładu”.

**8. Wyrok NSA w Gdańsku z 1 stycznia 1999 r.; I SA/Gd 1515/98, TPP 2000/1-2/169**

„Brak podstaw zakwalifikowania licencji na korzystanie z programu komputerowego do kategorii towarów, zatem udzielenie licencji pozostaje poza zakresem przedmiotowym ustawy z 1993 r. o VAT. Sprzedaż oprogramowania jako towaru klasyfikowanego zgodnie z SWW jest umową inną niż udzielenie licencji”.

**9. Wyrok SA w Katowicach z 4 kwietnia 2000 r.; I ACa 239/00, OSA 2001/11/58**

„Nie sposób przyjmować, że w sytuacji, kiedy słuchanie muzyki jest celem ubocznym, wynikającym z zamiaru nabycia płyty lub kasy, zawierającej poszukiwane przez klienta sklepu muzycznego nagranie, bądź też sprawdzenie, czy płyta lub kasecie nie jest wadliwa pod względem technicznym, mamy do czynienia z odtwarzaniem ich publicznie w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. nr 24, poz. 83 ze zm.). Krótki stosunkowo pobyt klienta w celu nabycia płyty lub kasy z nagraniem muzycznym nie może być traktowany jako odbiór nagrania muzycznego publicznie”.

**10. Wyrok SA w Warszawie z 19 kwietnia 2000 r.; I ACa 1455/99, OSA 2001/5/27**

„W procesie o ochronę dóbr osobistych pozwany ma obowiązek wykazać, że jego działanie nie było bezprawne. Bezprawność działania, zgodnie z art. 81 ust. 1 prawa autorskiego, wyłącza zgodę uprawnionego. Istnienia zgody uprawnionego ani jej zakresu nie domniemywa się. Pozwany ma obowiązek wykazać, że uzyskał zgodę uprawnionego na rozpowszechnianie jego wizerunku w oznaczonych warunkach”.

**11. Wyrok SN z 8 listopada 2000 r.; V CKN 693/00, LEX nr 52478**

„1. Zgodnie z art. 41 ust. 4 ustawy z 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, umowa przenosząca autorskie prawa majątkowe może dotyczyć tylko pól eksploatacji znanych w chwili jej zawarcia. Przepis ten wyłącza możliwość generalnego przeniesienia przez twórcę dzieła będącego przedmiotem umowy prawa do wykorzystania pól eksploatacji, które powstaną dopiero w przyszłości. Takiego wyraźnego ograniczenia nie zawierało prawo autorskie z 1952 r. Nie oznacza to jednak, że swoboda stron w zakresie kształtowania postanowień umowy, odnoszących się do omawianej kwestii, pozostawała nieograniczona.

2. Zrzeczenie się, w ramach umowy odpłatnej, uprawnień, których wartość jest niemożliwa do oszacowania nawet w przybliżeniu, należy uznać za sprzeczne z dobrymi obyczajami. Obyczaje te wymagają bowiem, aby autor, przenosząc autorskie prawa majątkowe, uzyskał w zamian stosowne

świadczenie ze strony kontrahenta. Uzyskanie takiego świadczenia jest wysoce wątpliwe, gdy chodzi o nieznanne w chwili zawierania umowy pola eksploatacji dzieła (możliwość przeniesienia na nośniki jeszcze nieistniejące)”.

**12. Wyrok SA w Katowicach z 16 stycznia 2001 r.; I ACa 1043/00, Wokanda 2002/7-8/74**

„Twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu”.

**13. Wyrok SA w Poznaniu z 4 kwietnia 2001 r.; I ACa 72/01, OSA 2002/2/6**

„1. Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity: Dz.U. z 2000 r., nr 80, poz. 904) nie wyłącza możliwości przeniesienia autorskich praw majątkowych do utworów mających powstać w przyszłości, w drodze stosowania art. 155 § 2 k.c. w związku z art. 555 k.c.

2. Dopuszczalna jest umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych do utworów mających powstać w przyszłości, jeżeli tylko nie obejmuje ona całego przyszłego dorobku twórczego autora”.

**14. Wyrok NSA w Warszawie z 20 czerwca 2001 r. ; III SA 163/00, OSP 2002/5/73**

„Jeżeli programu komputerowego nie można przyporządkować do przedmiotów należności licencyjnych wymienionych w art. 13 ust. 3a umowy z dnia 8 października 1974 r. między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o uniknięciu podwójnego opodatkowania i zapobieżeniu uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu (Dz.U. z 1976 r., nr 31, poz. 178), to trzeba uznać, że nie może być opodatkowany w państwie powstania (czyli w tej sprawie w Polsce)”.

**15. Wyrok SN z 26 września 2001 r.; IV CKN 458/00, LEX nr 52711**

„1. Podstawy wyłączenia spod ochrony prawa autorskiego pytań egzaminacyjnych na prawo jazdy należy poszukiwać w art. 4 pkt 2 pr. aut. z 1994 r.

2. Materiałem urzędowym będzie zatem to, co pochodzi od urzędu lub innej instytucji państwowej, bądź dotyczy sprawy urzędowej, bądź powstało w rezultacie zastosowania procedury urzędowej. Pytania składające się na „bank pytań” testowych, stosowanych przy egzaminach na prawo jazdy, pozostaną w obrębie tak rozumianego „materiału urzędowego”.

3. Wyłączenia ochrony wynikające z art. 4 pr. aut. z 1994 r. nie mogą być utożsamiane z pozostawieniem całkowitej swobody reprodukcji i rozpowszechniania wymienionych w tym przepisie materiałów. Swoboda ta może podlegać ograniczeniom, jednak ograniczenia te wynikać będą z innych przepisów, takich jak przepisy chroniące dobra osobiste, tajemnicę czy przeciwdziałające nieuczciwej konkurencji. Reprodukowanie bądź rozpowszechnianie materiałów wskazanych w art. 4 pr. aut. z 1994 r. może także stanowić szkodę, której naprawienia dochodzić można na zasadach ogólnych”.

**16. Postanowienie SA w Białymstoku z 12 grudnia 2001 r.; I ACz 747/01, OSA 2002/7/40**

„Zgodnie z art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, (...) osoby w nim wymienione są uprawnione m.in. do wynagrodzenia proporcjonalnego do wpływów z tytułu wyświetlania utworu audiowizualnego w kinach. Wynagrodzenie to wypłacane jest tym osobom przez korzystającego z utworu audiowizualnego za pośrednictwem własnej organizacji zbiorowego zarządzania. „Korzystającym” może być podmiot uzyskujący przychód z tytułu sprzedaży biletów na „wyświetlany” film”.



**17. Wyrok SN z 5 marca 2002 r.; II KKN 341/99, OSNKW 2002/9-10/82**

„Na naruszenie autorskich praw osobistych nie może się powoływać autor utworu zmiksowanego, jeżeli zmiksowanie tego utworu odbyło się w miejscu do tego przeznaczonym (np. dyskoteka, klub), którego właściciel lub osoba wykonująca prawo własności miała ważną umowę licencyjną na publiczne wykonywanie utworów. Do takiego naruszenia dochodzi w przypadku braku takiej umowy licencyjnej lub publikacji zmiksowanych przez discjockeya utworów”.

**18. Wyrok SN z 15 listopada 2002 r.; II CKN 1289/00, Biul. SN 2003/6/10**

„Siatka haseł, sposób definiowania haseł oraz kompozycja haseł trudnych (leksemów) stanowią przejaw twórczej działalności autorów słownika języka polskiego w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2000 r., nr 80, poz. 904)”.

**19. Postanowienie SN z 19 listopada 2002 r.; V KKN 323/01, LEX nr 56874**

- „1. Skoro zawarta umowa licencyjna – rzecz jasna w sposób dorozumiany – miała charakter niewyłączny, to nie mógł mieć zastosowania ani art. 53 pr. aut. (stanowi on, że umowa o przeniesieniu autorskich praw majątkowych wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności), ani też art. 67 § 5 pr. aut. (według tego przepisu każda umowa licencyjna wyłączna powinna być również zawarta na piśmie pod rygorem nieważności). Powyższy rygor pisemności – co zgodnie przedstawiane jest w literaturze prawniczej – nie dotyczy licencji niewyłącznych, które w praktyce obrotu stanowią przeważający typ kontraktu. Licencje takie mogą być wobec tego zawierane w dowolnej formie, w tym także ustnej.
2. Co prawda zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia ministra sprawiedliwości w sprawie utworzenia sądów apelacyjnych, sądów okręgowych i sądów rejonowych oraz ustalenia ich siedzib i obszaru właściwości (Dz.U. z 1998 r., nr 166, poz. 1253 z późn. zm.) – wydanego na podstawie art. 123 pr. aut. – sprawy o przestępstwa określone w art. 115-119 pr. aut. z obszaru właściwości poszczególnych sądów okręgowych rozpoznają sądy rejonowe w miastach będących siedzibą sądów okręgowych, ale naruszenie tego przepisu nie mogło zostać uznane za bezwzględną przyczynę odwoławczą. Zachodzi ona jedynie wówczas – a wynika to wprost z treści przepisu art. 439 § 1 pkt 4 k.p.k. – gdy sąd niższego rzędu orzekł w sprawie należącej do właściwości sądu wyższego rzędu”.

**20. Wyrok NSA z 24 listopada 2003 r.; FSA 2/03, M.Podat. 2004/1/39**

- „1. Prawo do korzystania z utworu można nabyć na podstawie umowy licencyjnej (art. 41 ust. 2 PrAut) lub na podstawie umowy przenoszącej własność egzemplarza utworu bez przejścia autorskich praw majątkowych do programu (art. 52 ust. 1 PrAut).
2. Publiczne rozpowszechnianie programu komputerowego, o którym mowa w art. 74 ust. 4 pkt 3 PrAut, gdy nie towarzyszyło im przeniesienie praw autorskich, podlegało podatkowi od towarów i usług, jeżeli miało charakter sprzedaży, darowizny lub usługi (najmu, dzierżawy)”.

**21. Uchwała SN z 21 października 2003 r.; I KZP 18/03, OSNKW 2003/11-12/9**

„Umowa licencyjna jest ze swej istoty stosunkiem zobowiązaniowym, który z jednej strony określa uprawnienia udzielane na rzecz licencjodawcy, z drugiej zaś strony statuuje obowiązek zapłaty (prawo do wynagrodzenia) na rzecz uprawnionego podmiotu, tj. licencjodawcy. W związku z tym, użyte w art. 116 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2000 r., nr 80, poz. 904 ze zm.) określenie „wbrew warunkom uprawnienia” odnosi się tylko i wyłącznie do udzielonych mocą licencji uprawnień do rozpowszechniania utworu, nie zaś do obowiązków wynikających z umowy

licencyjnej (np. prawo do wynagrodzenia, czy obowiązek przedstawiania rozliczeń finansowych). Tak rozumiane pojęcie „uprawnienia” odnosi się także do istniejącej przed nowelizacją „licencji ustawowej”, z tą jednak różnicą, że źródłem „uprawnienia” nie była umowa, a jedynie ustawa”.

2. Uznanie oświadczenia autora za potwierdzenie zawartej przez *falsus* prokuratora umowy przeniesienia autorskich praw majątkowych (art. 103 § 1 k.c.) wymagałoby nie tylko ustalenia, w oparciu o treść pisma, że autor wie o umowie w tym przedmiocie zawartej przez fałszywego pełnomocnika, lecz przede wszystkim, że potwierdza wszystkie jej *essentialia negotii*. Zgodnie z art. 41 § 2 w zw. z art. 50 oraz art. 67 § 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. Dz.U. z 2000 r., nr 80, poz. 904 ze zm.), zarówno umowa przeniesienia majątkowych praw autorskich, jak i umowa licencyjna, obejmują pola eksploatacji wyraźnie w nich określone, co oznacza, że określenie pól eksploatacji, w rozumieniu art. 50 prawa autorskiego, stanowi *essentialia negotii* takiej umowy”.

#### **25. Wyrok SN z 15 października 2004 r.; II CK 51/04 LEX nr 137579**

„Przepis art. 66 ust. 2 ustawy z 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, o wygaśnięciu umowy licencyjnej po upływie pięciu lat, nie ma zastosowania ani do umowy zawartej na czas nieoznaczony, ani do umowy na czas przekraczający pięć lat. Z kolei zawarte w art. 68 ust. 2 stwierdzenie, iż licencję udzieloną na okres dłuższy niż lat pięć uważa się, po upływie tego terminu, za udzieloną na czas nieoznaczony, należy traktować jako odesłanie do przewidzianego w ustępie pierwszym tego przepisu rocznego terminu wypowiedzenia takiej umowy”.

#### **26. Wyrok SN z 10 lutego 2005 r.; II PK 209/04, OSNP 2005/18/281**

„Zastrzeżony w umowie licencyjnej na korzystanie z wzoru użytkowego obowiązek świadczenia opłaty na rzecz współtwórców jako osób trzecich wobec stron tej umowy (art. 393 § 2 k.c.) ustaje z datą skutecznego jej rozwiązania, chyba że wprowadzono inny okres obowiązywania tego zastrzeżenia”.

#### **27 . Wyrok WSA w Warszawie z 15 lutego 2005 r.; V SA/Wa 3687/04,**

„Nie ma podstaw do przyjęcia, że w pojęciu »opłat licencyjnych« nie mieszczą się opłaty z tytułu »know-how«.

Nie było zatem i nie ma podstaw do wyłączenia z zakresu pojęcia »licencji« i co za tym idzie pojęcia »opłat licencyjnych« umów, mających za przedmiot udostępnienie korzystania z wiedzy technicznej, tj. informacji i doświadczeń technicznych potrzebnych do prowadzenia produkcji według określonego standardu.

1. Opłaty licencyjne zwiększają wartość celną importowanego towaru, jeżeli spełnione zostaną następujące przesłanki:
  - 1) opłaty licencyjne dotyczą towarów dla których ustalana jest wartość celna;
  - 2) musi istnieć zobowiązanie do ich zapłaty, wynikające np. z umowy licencyjnej;
  - 3) ich zapłata stanowi warunek sprzedaży towarów;
  - 4) nie są ujęte w cenie faktycznie zapłaconej lub należnej.
2. Zasadne jest wliczanie do ceny importowanego towaru tylko takich należności, w tym należności wymienionych w art. 30 § 1 pkt 3 kodeksu celnego, które znajdują ekwiwalent w towarze. Obowiązek uiszczenia opłaty licencyjnej zatem jest warunkiem sprzedaży importowanego towaru w rozumieniu art. 30 § 1 pkt 3 kodeksu celnego wtedy, gdy opłata licencyjna stanowi należność za korzystanie z praw ucieleśnionych w tym towarze.

3. Nie jest konieczne, aby licencjodawca był jednocześnie sprzedawcą importowanego towaru. Omawiany przepis art. 30 § 1 pkt 3 kodeksu celnego, takiego warunku nie zawiera. Możliwa jest bowiem sytuacja, że opłaty licencyjne będą uiszczane bezpośrednio właścicielowi lub użytkownikowi znaku handlowego, co nie wyklucza, że import towarów jest uzależniony od umów licencyjnych i płatności określonych w nich kwot.

Zaniechanie przez oskarżonego płacenia przewidzianych umową licencyjną składek nie może być uznane za wyczerpujące znamiona przestępstwa z art. 116 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Użyte w art. 116 powołanej ustawy określenie »wbrew warunkom uprawnienia« odnosi się tylko i wyłącznie do udzielonych mocą licencji uprawnień do rozpowszechniania utworu, nie zaś do obowiązków wynikających z umowy licencyjnej (np. prawa do wynagrodzenia czy obowiązku przedstawienia rozliczeń finansowych)».

#### **28. Wyrok SA z 21 grudnia 2005 r.; VI SA/Wa 1315/05**

„Sam fakt zawarcia umowy licencyjnej nie dowodzi używania spornego znaku towarowego przez licencjobiorcę. Konieczne jest bowiem wykazanie przez uprawnionego z rejestracji faktycznego używania znaku towarowego”.

#### **29. Wyrok SA z 20 lutego 2006 r.; VI SA/Wa 1730/05**

- „1. Przepis art. 7 ust. 2 ustawy z 1985 r. o znakach towarowych nie przesądza, czy wszystkie lub tylko niektóre z wymienionych w tym przepisie oznaczeń mogą nabyć zdolność odróżniania wskutek używania w obrocie gospodarczym. Przy ocenie, czy oznaczenie posiada zdolność odróżniania, należy jednak uwzględnić interes uczestników obrotu gospodarczego, który wyraża się w swobodnym dostępie do wszystkich oznaczeń informujących o nazwie lub cechach towarów lub usług. Taki interes można potwierdzić tak długo, jak długo dany znak jest odbierany jako nazwa produktu lub informacja o właściwościach towaru lub usługi. W przypadku wielu takich oznaczeń, nawet długotrwałe używanie w charakterze znaku towarowego w celu wskazania na pochodzenie towaru z przedsiębiorstwa, nie może doprowadzić do zmiany pierwotnej informacji odnoszącej się do produktu jako takiego w nośnik informacji właściwej znakowi towarowemu. Dlatego też takie oznaczenia nie mogą być rejestrowane jako znaki towarowe. Interes uczestników obrotu gospodarczego nakazuje wyłączenie od rejestracji takich oznaczeń, ponieważ ich rejestracja prowadziłaby do monopolizacji używania tych oznaczeń przez poszczególnych przedsiębiorców, co w rezultacie stanowiłoby bardzo poważne i nieuzasadnione ograniczenie działalności innych przedsiębiorców.
2. Podstawową przesłanką udzielenia praw ochronnych jest zdolność odróżniająca danego oznaczenia. Znak towarowy charakteryzuje się abstrakcyjną zdolnością odróżniania, gdy oznaczenie oceniane abstrakcyjnie (w oderwaniu od konkretnych towarów lub usług) nadaje się do odróżniania towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa. Znak towarowy ma konkretną zdolność odróżniania, gdy nadaje się do odróżniania towarów lub usług zawartych w zgłoszeniu do Urzędu Patentowego RP od towarów lub usług innego przedsiębiorstwa. Niewątpliwie znak towarowy musi służyć do identyfikacji produktu, w związku z którym wnosi się o rejestrację jako pochodzącego z konkretnego przedsiębiorstwa, a więc znak ma służyć odróżnianiu tego produktu od produktów pochodzących z innych przedsiębiorstw.

Zdolność odróżniania może być zdolnością pierwotną, wynikającą z natury oznaczenia, lub zdolnością wtórną, nabytą poprzez używanie danego oznaczenia jako znaku towarowego w obrocie gospodarczym.

Oznaczenie uzyskuje wtórną zdolność odróżniania, jeżeli znak pozbawiony pierwotnie takiej zdolności stał się w wyniku używania nośnikiem informacji o pochodzeniu towaru”.

### 30. Wyrok z 12 lipca 2006 r.; VI SA/Wa 704/06

- „1. Brak interesu prawnego (stwierdzenie braku tego interesu na gruncie prawa materialnego), jeżeli takie ustalenie przyjmie organ jako podstawę rozstrzygnięcia w sprawie, stanowi kategorię procesową i bez znaczenia jest, że interesu tego wymaga norma prawa materialnego - art. 169 ust. 2 p.w.p. Na prawo procesowe składają się bowiem normy k.p.a. i te przepisy prawa materialnego, które regulują kwestie procesowe.
2. Z wnioskiem o stwierdzenie wygaśnięcia prawa ochronnego na konkretny znak towarowy wystąpić może tylko taki podmiot, który wykaże, iż rozstrzygnięcie w sprawie o wygaśnięcie znaku wpłynie w sposób bezpośredni na jego sytuację prawną.
3. Wykazanie okoliczności, iż określony znak jest znakiem renomowanym, wywiera ten skutek, że uprawniony z takiego znaku jako podlegającego szczególnej, szerokiej ochronie, może powołując się na swoje prawo do swobodnego i nieskrępowanego działania w tym zakresie, dochodzić na podstawie art. 169 ust. 2 p.w.p. wygaśnięcia znaku, który w jego ocenie jest podobny lub tylko nawiązuje do znaku renomowanego, z powodu nieużywania go przez czas wskazany w ustawie p.w.p.
4. Nie można wyłącznie z podobieństwa znaków towarowych spornego i należącego do osoby, składającej w trybie art. 169 ust. 2 p.w.p. wniosek o wygaśnięcie prawa z rejestracji znaku z powodu nieużywania go (art. 169 ust. 1 pkt 1 p.w.p.), wywodzić interesu prawnego tej osoby do wystąpienia z takim wnioskiem. Konsekwentnie, za równie niedopuszczalne należy uznać odmówienie interesu prawnego dla złożenia wniosku o wygaśnięcie prawa ochronnego do znaku, w razie stwierdzenia niepodobieństwa znaków spornego i należącego do wnioskodawcy”.

### 31. Wyrok SA z 14 grudnia 2006 r.; VI SA/Wa 1780/06

- „1. Określony znak towarowy może spełniać prawidłowo funkcję odróżniającą, jeśli ma cechy (znamiona), które pozwalają zindywidualizować dany towar na rynku wśród towarów tego samego rodzaju, ale pochodzących z różnych przedsiębiorstw.
2. Używanie znaku towarowego przez licencjobiorców nie może prowadzić do utraty przez znak cech odróżniających, ponieważ używanie znaku na mocy zawartej umowy licencyjnej traktowane jest jak używanie znaku przez samego uprawnionego. Fakt udzielenia licencji jest dowodem wskazującym na atrakcyjności znaczenie znaku w obrocie. Wzmacnia i utwierdza jego pozycje na rynku. Nawet wieloletnie używanie znaku towarowego przez różnych producentów na podstawie umowy licencyjnej nie może w konsekwencji doprowadzić do utraty zdolności odróżniania w obrocie tworów jednego przedsiębiorstwa od tego samego rodzaju towarów innych przedsiębiorstw”.

### 32. Wyrok z 9 stycznia 2007 r.; III SA/Wa 1643/06

- „1. Skoro w treści umowy w sprawie zapobieżenia podwójnemu opodatkowaniu w artykule definiującym należności licencyjne nie wymieniono należności z tytułu licencji do programów komputerowych, to mając na uwadze obowiązujący w Polsce porządek prawny nie można ich przyporządkować do żadnej z wymienionych tam grup. Uznanie wypłat z tytułu sprzedaży licencji do programów komputerowych wymaga, w świetle polskiego porządku prawnego, ujęcia programów komputerowych w definicji należności licencyjnych w umowach o unikaniu podwójnego opodatkowania, które zawiera Polska z innymi krajami.

2. Dokonane przez Polskę zastrzeżenie nr 43 do art. 12 Modelowej Konwencji OECD ma tylko takie znaczenie, iż Polska, zawierając umowę o unikaniu podwójnego opodatkowania, może rozszerzyć definicję należności licencyjnych i włączyć w jej zakres np. programy komputerowe. Jeśli tego nie uczyniła, z samego faktu złożenia takiego zastrzeżenia nie można wywodzić żadnych innych wniosków. Zwyczajna licencja oprogramowania bez przekazania praw autorskich stosownych dla potrzeb podatkowych nie stanowi należności licencyjnych, lecz zysk przedsiębiorstwa”.

### **33. Postanowienie SN z 6 grudnia 2007 r.; III CZP 107/07**

- „1. Brzmienie art. 108 ust. 5 ustawy z 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej pr. aut.), jak i jego cel uzasadniają stwierdzenie, że sporami związanymi z zawarciem umowy o reemisję, o których mowa w art. 21<sup>1</sup> ust. 2 pr. aut., są spory co do obowiązku zawarcia umowy pomiędzy konkretnymi podmiotami oraz spory dotyczące warunków (w tym wysokości wynagrodzenia), na jakich umowa ma być zawarta.
2. Komisja Prawa Autorskiego jest organem władzy działającym tak jak organ administracji publicznej, uprawnionym do władczego rozstrzygnięcia w zakresie przyznanych jej kompetencji. Oznacza to, że jest ona organem, na którego rzecz może nastąpić przejściowe powierzenie właściwości do rozpoznania ustawowo określonych spraw cywilnych.
3. W sprawach, których przedmiotem jest spór związany z zawarciem umowy o reemisję (w tym - z określeniem wysokości wynagrodzenia z tytułu reemisji), o której mowa w art. 211 ust. 1 pr. aut., droga sądowa jest czasowo niedopuszczalna, a wyczerpanie drogi postępowania przesądowego przed Komisją Prawa Autorskiego jest obligatoryjne.
4. Treść art. 211 i 108 pr. aut. i znaczenie użytego w nich (art. 211 ust. 2, 108 ust. 5 i 7 pr. aut.) słowa “rozstrzygnięcie” oraz cele działania Komisji nie pozwalają na zakwalifikowanie zwrotu wniosku lub pozostawienia go bez biegu z przyczyn, które można określić jako formalne, jako zdarzeń prawnych otwierających drogę sądową”.

### **34. Wyrok SN z 3 grudnia 2008 r.; V CNP 82/08, LEX nr 484683**

- “1. W sytuacji gdy chodzi o ustalenie pól eksploatacji, jakie obejmuje umowa, należy odwołać się do sformułowanych w kodeksie cywilnym reguł wykładni, nie tracąc z pola widzenia wskazówki interpretacyjnej wynikającej z art. 41 ust. 2 pr.aut.p.p., zawierającej nakaz interpretowania na korzyść twórcy tych wątpliwości, których nie można usunąć za pomocą wskazanych reguł.
2. Nie można stwierdzić niezgodności z prawem orzeczenia opartego na przepisie prawa, którego treść dopuszcza możliwość różnych interpretacji i gdy za każdą z nich przemawiają uzasadnione argumenty”.

## Pozostałe publikacje z serii Aktualne umowy gospodarcze:



### Umowa dostawy

Publikacja zawiera praktyczne komentarze dotyczące zawierania umów dostawy w obrocie gospodarczym. W publikacji opisano zarówno zagadnienia związane z prawem europejskim dotyczącym umowy, jak i prawem krajowym. Szczególną uwagę zwrócono na zagadnienia związane z wykonaniem umowy i skutkami nieprawidłowego jej wykonania. Kupując publikację w formie PDF, otrzymasz dostęp do edytowalnych wzorów dokumentów i umów.



### Umowa o zachowaniu poufności

Publikacja zawiera kompleksowy komentarz prawny dotyczący umowy o zachowanie poufności. Z publikacji dowiesz się przede wszystkim, jak w skuteczny sposób zabezpieczyć interes gospodarczy firmy, chronić tajemnice biznesowe i technologiczne przedsiębiorstwa. Publikacja dostarczy szczegółowej wiedzy prawnej dotyczącej umowy o zachowaniu poufności zawieranej zarówno z innymi przedsiębiorcami, jak i z osobami fizycznymi. Kupując publikację w formie PDF, otrzymasz dostęp do edytowalnych wzorów dokumentów i umów.



### Umowa założycielska spółki cywilnej

Publikacja zawiera obszerny komentarz prawny dotyczący umowy założycielskiej spółki cywilnej. W publikacji opisano kompleksowo zagadnienia związane z zakładaniem spółki cywilnej na gruncie prawa polskiego, jak i prawa europejskiego. W publikacji poruszane są zagadnienia od momentu formułowania umowy spółki i jej rejestracji do momentu jej rozwiązania i procesu likwidacyjnego. Kupując publikację w formie PDF, otrzymasz dostęp do edytowalnych wzorów dokumentów i umów.

**Szczegółowa oferta na stronie internetowej:  
[www.dashofer.pl](http://www.dashofer.pl)!**